

З НОВИМ РОКОМ, З НОВИМ ПРЕЗИДЕНТОМ! Президентом України обрано ВІКТОРА ЮЩЕНКА

26 грудня 2004 року на переголосуванні другого туру президентських виборів переконливо фінішував Віктор Андрійович Ющенко. Його підтримали 16 областей України та Київ. Інавгурація Президента Віктора Ющенка відбудеться на початку 2005 року.

Ми, просвітяни України, щиро вітаємо Віктора Андрійовича з перемогою у цій важкій виборчій кампанії і сподіваємося, що завдяки його відданості українському народові 2005 рік стане відліком нової політичної ери, в якій ключовим словом буде УКРАЇНА.

**З роси й води, пане Президенте!
Слава Україні!**

ФОТО УНІАН

ЗІ ЩОДЕННИКА ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Кінець року — це завжди — трішки сум'яття, трішки жалю, великі сподівання і рішуче бажання все розставити по полицях, а щось викинути й забути. А найдорожче душі та любе серцю зберегти в пошанівку, — якщо не для нащадків, то для себе, на віху долі.

Підсумки нинішнього року підбивати важко — надто ще все недоконане, гаряче, а питань більше, ніж відповідей. І, здається, нинішньому високосному, що минає, не завадили б не лише кілька зайвих днів, але й тижнів, аби дошукатися суті багатьох речей, подій і явищ, якими переймалося українське суспільство.

Такий ось вступ до нашої з вами, традиційної розмови, дорогий мої читачі. Як завжди, останнє в році число тижневика «Слово Просвіти» підтверджує все зроблене колективом редакції впродовж підготовки попередніх п'ятдесяти двох номерів газети та традиційно адресує вам наші журналістські вітання — шукайте їх на шпальтах цього спеціального випуску, аби переконатись — ми вас любимо!

Так трапилося, що найголовніша подія року — вибори президента — співпала з останніми тижнями 2004 року, і, без сумніву, назавжди вписала його в новітню українську історію. Як вам відомо, ми від самого початку були з «Нашою Україною», з Віктором Андрійовичем Ющенком, і нам не треба було терміново змінювати колір друкарської фарби на брендові нашого тижневика, аби хоч у такий спосіб засвідчити свою причетність до Помаранчевої революції, до обрання народного президента Віктора Ющенка. Ми просто працювали, наближаючи цю перемогу, в міру наших сил та можливостей, не переоцінюючи власних заслуг. Майдан Незалежності і всі присутні на ньому стали нашими братами і сестрами, нашим натхненням і нашою совістю, — думки, світліни, пісні, вірші Помаранчевої революції знайшли своє відображення на шпальтах нашої газети. Ми ніколи не отожднювали патріотизм із гучними

деклараціями та голим пафосом. Любити Україну, бути її патріотом — це означає працювати щоденно, щомиті, робити все те, що можеш, не нарікаючи на втому та негаразди. Навіть про наші недоліки та біди ми писали, намагаючись не вразити материнського серця нашої Вітчизни докорами: ми опонували бандитській владі, негідним політикам та захланним людям, але вірили й віримо в те, що кожен наш читач — наш побратим і однодумець, що український народ об'єднається і стане могутньою політичною Нацією, яка примусить світ поважати себе і рахуватися з її власним вибором. І сьогодні, слідом за Віктором Ющенком, ми радо повторюємо: «Звершилося!»

Звершилося: в Україні з'явився національний лідер, здатен об'єднати українців, а ще — від нього не відвернеться світ, з його думкою і його країною будуть рахуватися, бо листопадово-грудневі події засвідчили присутність у світовій політиці українського фактора, української політичної волі та Національної ідеї. Тож подякуємо високосному 2004 рокові за його високе помаранчеве світло та пам'ятаймо, що все лише починається: корумпована нинішня влада збирається на сили, аби оголосити себе опозицією. Це справді буде сильна опозиція, але не ідеологічна, не партійна, не соціальна. Це опозиція магнатів, у яких одна Вітчизна і одна віра — гроші, які намагатимуться задати вільну Україну фінансовими потрясіннями, економічними провокаціями, штучними зіткненнями заходу і сходу, руйнуваннями нових починань нового Президента та його уряду. Що можемо протиставити цій силі? Силу народу, невідступну віру кожного в те, що задумане нами здійсниться. Будьмо вірними одне одному товаришами, будьмо рішучими й невідступними, не втрачаймо в собі оте живло, що проклонулося в наших душах у 2004 році, який у цьому сторіччі ми

будемо означати словами: «рік, коли ми стали вільними».

Наш лідер Віктор Ющенко, як написав один із наших читачів, подарував нам одиннадцяту заповідь: «Не бійся!» Його особиста мужність, у якій ми мали змогу переконатися, дала багатьом змогу вивільнитися від підлеглості страху. Одна із заслуг нашого колективу — ми не боялися! Тепер ми, вся українська громада, разом з нашим лідером, маємо засвоїти істину, давно відому в інших країнах: «Демократія — це теорема, яку доводять щодня». Відлік цих днів уже розпочався. Можливо, саме тому так неохоче відпускає нас 2004-ий, в якому ми багато хвилювалися, страждали, сподівалися, але й пережили прекрасну різдвяну радість. Заберімо її з собою у рік 2005! Святуймо з нею Різдво нового українського часу!

Так склалося, що мовні, духовні, культурологічні проблеми в Україні завжди зав'язувалися на політичних питаннях. Саме тому шпальти нашого культурологічного тижневика часто рясніли матеріалами, які тією чи іншою мірою замикалися на політичних подіях в Україні, і наші читачі нас розуміли й підтримували. Ми, як і раніше, прагнемо діалогів на сторінках «Слова Просвіти», ми віримо, що ви, наші читачі, — люди особливі, люди культури духу і духу культури. Кожен із вас мав змогу зробити свій вибір щодо нашої газети, передплативши її чи залишивши коло наших передплатників. Сподіваємося, що ще до того часу, коли проспівает Півень-2005, ви почуєте нас, перейметеся суголосними думками, і в наступному році ми знову будемо разом.

А сьогодні ми хочемо побажати вам сонця і віри, здоров'я і добра, взаєморозуміння і сердечності. З Новим, 2005 роком! Щасливого Різдва, тепла в родинному колі, щедрої Коляди! Живімо так, аби ми могли сказати одне одному в новому році: «Звершилося!»

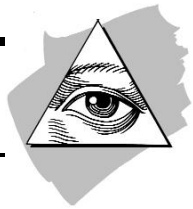

Пригадуєте, — коли Віктор Ющенко — не з власної волі — залишав прем'єрський пост, Україна святкувала Великдень 2001. І Віктор Андрійович тричі проголосив, звертаючись до народних депутатів та до всіх українців, святкове вітання: «Христос воскрес!»

Так розпорядилася доля, що інавгурація народного президента України В. Ющенка відбудеться у різдвяні дні 2005-го, і він матиме повне право привітати український народ словами «Христос народився! Славімо Його!» Хай ця життєва історія підтримає нас у вірі в добру Господню руку, яка веде й сприяє кожному. Щасливої новорічної зорі і ясної погоди, міцного коня і широкої дороги, — всім, хто долає свій шлях!

Любов ГОЛОТА

“ЖИЛИ, ТА Й УСЕ...”

Мені пощастило вчитися в школі ще тоді, коли багато педагогів були чоловіками. Сама їхня присутність у класі була чинником виховання. Сказати б, виховання нормального, не скаліченого специфічним совєцьким “матріархатом”, унаслідок якого жінки стали “старшими” скрізь, де мало платять. Не ставлячи під сумнів фаховість своїх учительок, скажу, що найкращими лишилися спогади про вчителів-мужчин. Але, звичайно, не про всіх: не поталанило з істориками. Один із них, назвемо його Петро Іванович, говорив правильно, але нудно, мало не дослівно повторюючи параграфи з підручника; був якийсь такий... наче йому завжди щось боліло, а він ніяк не второпає — нога це чи вухо. Власне, від Петра Івановича я й почув слова, спростувати які хочу сьогодні, через п'ятдесят років. Але спочатку визначимось щодо географії. Якщо подивитися мапу і подумки з'єднати лінією Житомир і Новоград-Волинський, то райцентром, найближчим до Житомира, буде Черняхів. Неповдалі від цієї лінії лежать села Вільськ (там народилася моя мама), Сліпичі (там народився батько) і Вишпіль (там народився я). Невдовзі після мого народження родина перебралася до Черняхова, де я виріс і закінчив школу. Так склалося, що ні Сфінкс із пірамідою Хеопса, ні битва при Фермопілах, ні навіть битва під Полтавою не гамували моєї цікавості до історії того, що під ногами, клаптя української землі. Житомир, Черняхів, Вільськ... Де наша, де МОЯ історія? Якось несподівано навіть для себе підійшов до Петра Івановича на шкільному подвір'ї (не пам'ятаю — чому не в класі) й запитав про те, що нуртувало. Вчитель уважно подивився на мене (заввичай дивився не на учня, а в бік), подумав і сказав, окресливши рукою велике коло в повітрі:

— Не було тут ніякої історії. Жили, та й усе...

Мені було сумно, і я надовго втратив цікавість до історії.

ПРИМУСОВЕ БРАТСТВО

Учився, працював, писав статті, захистив кандидатську дисертацію. І однієї прекрасної днини згадав про Петра Івановича, з якоїсь причини гортаючи УРЕ. Ось прошу: “Черняхів уперше згадується як село на Правобережжі України, що було загарбане шляхетською Польщею. 1793 року Черняхів увійшов до складу Російської держави. У 20-их рр. XIX ст. був одним із центрів руху декабристів в Україні. У березні 1825 р. в Черняхіві зібрався з'їзд Товариства об'єднаних слов'ян”. Он як! Чи ж не вони тут засідали, об'єднані слов'яни? Либонь ні клубу ще не було, ні кінотеатру... А чого хотіли? А ось чого:

“Основним завданням Товариства вважало ліквідацію самодержавства шляхом об'єднання слов'янських народів у федеративну демократичну республіку від Білого і Балтійського до Чорного та Адріатичного морів. До федерації мали ввійти, крім слов'янських країн (Росія, Польща, Боснія, Моравія, Сербія, Далмація), також Волощина, Трансильванія, Молдовія та Угорщина”. А де Болгарія? Вона ще під турками. Де Україна? “Яка така Україна, — дивуються декабристи, — не знаємо такої. Є Росія — то чого вам ще?” Залишки цієї ідеології успадкувало Кирило-Методіївське братство, — насамперед, його “ліберальне” крило (Костомаров, Куліш). Проте Шевченко (а з ним Гулак і Савич) не бачили слов'янського щастя під проводом Російської імперії. Суперечки були непримиренними. Діялося це 1846 року. А тепер — увага! За дорученням Археографічної комісії напри-

зацькі писарі занотували 40 тис. імен і прізвищ. Польський король Як Казимір після перемог гетьманського війська змушений був усіх реєстрових козаків визнати вільними людьми й зобов'язався видати їм платню. Та невдовзі все змінилося. За перепис українців взялися вже московські дяки. Кріпакам на землях, пожалуваних російським можновладцям та їх малоросійським прихвосням, звелено було забути не лише діда-прадіда, а й рідного батька. В архівах кінця XVIII ст. панські люди записані тільки по імені. Лишилися поодинокі острівці самосвідомого народу. Так, усі господарі села Головині Житомирського повіту в офіційних актах мали повні імена й прізвища, а деякі ще й прізвища.

Не знаю, чи є у гетьманському реєстрі Войтенки, але батько мій народився у селі, що від Головина за дві версти. У Головинському кар'єрі долучився до світового

більшого в Росії народу противна всякій вольності й поступу, то українцям не залишилося нічого іншого, як дорога політичного сепаратизму. Тоді треба прямо й ясно сказати про ті сили, на котрі можемо розраховувати, і про ті способи, до яких мусимо братися”.

“Єгипетська могила” таки згідна з усією історією Московщини-Росії від першої, азійської, орди до останньої, більшовицької. Політично одірватися од великоросів нам допоміг саме всесвітній катаклізм — розпад більшовицької імперії. Читаючи М. Драгоманова, чуємо голос провидця. Оскільки й сьогодні реакція шовіністично-великодержавницького ґатунку клубочиться над Росією, нам, українцям, не залишилося нічого іншого — мусимо створити власну, окремішню й незалежну державу. Сьогоднішня Росія є цікавою для цивілізованого світу лише тому, що має бомбу, нафту, газ — і зазіхає на Украї-

приємність особисто познайомитися з пані авторкою. І лише сьогодні почав не просто читати, а рядок за рядком гризти цю унікальну монографію. Шукав свій Черняхів. Знайшов. Моє вітання, вельмишановний Петре Івановичу!

Як багато моїх земляків, не маю підстав ремствувати на свою освіту. Роз'їхалися по світах, училися, отримали свої дипломи. Але ж — послухайте! — ось як треба вчитися: академія в Польщі, курс лекцій у Лейденському й Амстердамському університетах, далі — Оксфорд і Кембридж, а на завершення — Сорбонна. І хто ж це? А це Юрій Стефанович Немирич, син київського підкоморія, власник 4313 димів (15 міст і містечок, 98 сіл), серед яких був і Черняхів (що поступово перетворився на один із центрів у володіннях Немирича). Ясновельможний пан Юрій був європейцем. До того ж — європейцем “більшим”, ніж навіть багато його колег у тамтешніх університетах, бо сповідував протестантизм (його соцініанське відгалуження). Соцініани шанували Святе Письмо, але з тими застереженнями, що воно має прийматися як джерело віровчення лише в тому випадку, якщо не суперечить розумові. Не знаюся на теології, але ця теза здається мені слушною. У Черняхіві отаборилася одна з найбільших соцініанських громад. Її існування саме по собі було викликом католикам-догматам, на яких — ідеологічно — трималася Польща. Але пан Юрій мав гроші та був депутатом польського сейму, багато чого міг собі дозволити — зокрема, загальноосвітню школу в Черняхіві. На таких суперечках балансував усе життя. Відомо, що Немиричі — попри свою сполонізованість — мали прекрасні стосунки з козацтвом. Під час одного з польських наїздів замок Немиричів у Черняхіві боронили саме козаки, котрим володар замку дозволяв брати за це безкоштовно мед і пиво в черняхівській корчмі. Але... У війнах Хмельницького Немирич виступав на боці Речі Посполитої. Але... На початку червня 1657 р. запропонував свої послуги (гроші та військо) Богданові, а по його смерті став однією з провідних фігур біля гетьмана Івана Виговського. Одержав чин полковника, фактично був канцлером. Зусиллями Немирича укладається Гадяцький трактат, за яким Україна об'єднується з Польщею і Литвою. Хочете вірте, а хочете — перевірте, але йдеться майже про такий документ, за яким сьогоднішня Польща увійшла до ЄС...

Писати далі несила. Сталося те, що сьогодні називаємо спалахом федералізації та сепаратизму. Немирич загинув у вересні 1659 р. в сутичці з прибічниками Цюцори й Золотаренка, відомих тогочасних “регіоналів”. Послугуюся сучасною термінологією, щоб підкреслити подібність того, що діялося тоді та діється тепер. Через моє і ваше село, шановні читачі, через нашу велику Батьківщину пролягає гостра, як багнет, проблема розколу. І це триває віки.

Сьогодні маємо передумови для подолання загрози, проте остерігаймося надмірного оптимізму. Мудрий Конфуцій сказав: “Якщо дикун одягається й говорить, як китаєць, то він і є китаєць. Якщо китаєць одягається й говорить, як дикун, то він — дикун”. Проблема самоідентифікації, не більше й не менше... А втім — із перемогою вас, пані та панове! Нового щастя у Новому році!

• **Володимир ВОЙТЕНКО**, професор

МОЯ КРАПЛИНА В ІСТОРІЇ

фото Г. Оборської

кінці вересня Тарас Григорович іде до Кам'янця-Подільського, а 5 жовтня він у Житомирі. 10 жовтня, ранесенько, Шевченко (маючи за кінцеву мету Почаїв і тамтешню лавру) рушає на Новоград-Волинський. І того ж таки дня на п'ять чи десять хвилин зупиняється... де? Зупиняється у Вільську. Ще й прабаби моєї на той час не було на світі, але... Хочеться думати, що того дня світило сонечко; жовте листя ледь пробивалося на верхівках тополь, а в садах достигали пізні яблука. Коли візник озвався до коной, а колеса знову рушили по курному шляху, Шевченко прикрив очі, і — наче самі собою — перед очима спливали слова нового вірша... Але це вже я так, забагато фантазую. Останні в 1846 р. твори — “Лілея” та “Русалка” — датовані липнем—серпнем. Півроку, до “Відьми” в березні 1847-го, нічого Тарасові не писалося, а на початку квітня його вже заарештували слов'янські брати з “Его Імператорського Величества особого корпусу жандармов”.

КОЗАЦЬКИЙ ГРАНІТ

1649 року уряд Богдана Хмельницького закінчив роботу над “Реєстром війська Запорізького”. Ко-

пролетаріату — тесав камінь. Батькові односельці з шляхетного польського граніту поставили пам'ятник на вшанування полеглих, що боролися за Україну під проводом С. Петлюри; цей пам'ятник у лопухах біля старої бабиної хати я бачив по війні — 1946-го чи 1947 року. У 1924 р. головинські каменотеси виконали відповідальне завдання партії та уряду: в Черняхів до залізниці тягли вилізани гранітні блоки. Усипальниця для більшовицького Чингісхана разом із його порохнявим трупом донині прикрашає Москву.

Кому зводити монументи: борцям за незалежність України чи її гнобителям? Український націоналізм — це спроба відповісти на це запитання. Шукаючи витоки його здобутків і поразок, повернемося до спадку М. Драгоманова: “Тепер, коли запанувала в Росії реакційна імла єгипетська, українськo-фільські органи стають до того, що так і мусить бути, бо мовляв, так воно й згідно з історією, темпераментом і вдачею великоруського народу. На що ми, українці, котрих хіба всесвітній катаклізм може політично відірвати од великоросів, можемо покладати надію на ліпшу будучність? Безспорне діло, що коли б виявилось, що вдача най-

ну. Я не дипломат і не мушу дотримуватися етикету, відтак скажу: у світлі своїх ніжних стосунків із Кучмою-Януковичем президент Путін перетворився на політичного блазня. Він знає про це та буде мститися. На що В. Ющенко мусить зважати, бо він у нас занадто порядний для довірливих стосунків із московськими чекістами. Зондеркоманда московських політехнологів (на кваліфікацію яких міг би позаздрити сам доктор Й. Геббельс) та отруєння діоксидом мусять нас чомусь навчити.

Я не всі 17 днів ходив на Майдан, не стояв там жодної ночі. Але я на Майдані був. Не помилюся, сказавши президентові В. Ющенку від імені помаранчевих: “Так, треба їздити в різні столиці, домовлятися про те і се — але ПЕРШИЙ візит до Москви зробить їй забагато честі”. Є немало достойніших міст. Майдан, виконавши свій обов'язок, має і свої права.

ЮРІЙ НЕМИРИЧ

У кого я вдався такий лінивий? І в Сліпичцях, і в Вільську діди-прадіди мої були роботящими. Більше десяти років маю книгу “Українська шляхта”, написану Наталею Яковенко. Десять років тому мав

СЛАВА ГЕРОЯМ!

Холодний ранок, віє рвучкий пронизливий вітер, періодично мрячить. Ідемо в другу чорнобильську зону. Наші автобуси вирушають із Києва до містечка Базар Житомирської області на відзначення 83 роковин трагічної події і водночас надзвичайного злету людського духу воїнів-українців супроти більшовицької завойовницької орди (1921 р.)

100-тисячну армію встигла сформувати Росія і кинути проти 16-тисячного загону УНА (Української Народної Армії) завдяки “то-

Володимир Янківський, Богдан Горинь, Петро Кишук

ПАМ'ЯТЬ ПРО ГЕРОІВ ГАРТУЄ ДУХ І ВОЛЮ

варишу” Симона Петлюри Пілсудському, що затримав перехід через польський кордон. Почалися тяжкі бої з переважними силами ворога. Оточення. Полон. Розстріли та знущання над полоненими, тортури. 359 незламним полоненим тричі пропонують життя в обмін на зраду й перехід до лав ворога. І тричі всі 359 героїв вибирають — смерть!

Дивізії УНА формувалися за кордоном до і під час Другої світової війни. Після закінчення бойових дій у них був вибір: або в Радянський Союз (тобто в ГУЛАГ), або — на Захід. У Великобританію потрапило 4 тисячі воїнів. Меморіал у містечку Базар побудований і спроектований за їхній коштом. Цього року приїхали поручник 2 дивізії Петро Кишук та Володимир Янківський. Обидва воїни тепло згадують святу пам'ять Святомира Пластуна, що вклав багато

свого серця і життя у створення Меморіалу, але, на жаль, трагічно загинув у липні цього року. Хрести Меморіалу із суцільних каменів легкі, немов чорні журавлі, що злітають у Небо...

Я попросив Володимира Янківського розповісти про себе. Він — уродженець Перемишля, зараз мешкає у м. Болтон, Англія. Служив у 1-й дивізії УНА. У боях під Бродами був у батареї тяжкої артилерії. Командир батареї полковник Палієнко загинув у бою під Бродами. Поручником артилерії був Олександр Кикта. У батареї живим лишився один воїн — Володимир Янківський. Решта загинули, або перетворилися в УПА. Їх підрозділ потрапив в оточення. Поранення в селі Княжи. Потягом дійшов до Будапешта, 6 тижнів лікувався у шпиталі в Угорщині. Переїхав до Відня, потім до Німеччини. Звідти поїхав у школу старшин. Після закінчення потрапив в Українську дивізію у Словаччині, м. Жиліна. Тут служив зв'язківцем під командуванням поручника Олексія Горбача та поручника Любомира Фехтицького (з Дрогобича).

У складі цієї дивізії воював 2 тижні проти Тіто у Югославії. Після цього дивізію відправили до Австрії у м. Фельбах, де були до кінця

війни. Після чого перевезли 12 тисяч вояків дивізії в м. Ріміні (Італія), а в 1947 р. відправили дивізію в Англію у м. Домфріз (Шотландія). Усі вояки вже відійшли (в основному в 80-ті роки). Лишилося їх двоє — наших героїв.

● **Микола ВОВЧЕНКО**
Світлина автора

ДОРОЖНІ НАТАТКИ

Село Дев'ятина в Країні (а саме так називається цей регіон Боснії) розбудоване українцями на невеликому плато. Із центральної траси сюди веде недовга, зате досить крута дорога. Село на самій горі. За сільськими околицями, де б не стояв, відкривається широка панорама боснійських верховин, подібних і неподібних на карпатське передгір'я.

І що ж так тягнуло наших краян саме в Дев'ятину, де й нам, хоріві “Боян” зі Львова, на чолі з натхненним диригентом Євгеном Вахняком, пообіцяли показати Україну поза Україною.

— Там живуть одні українці... І там другої мови, крім української, не почуєш... Там усе українське, — сказали нам господарі, ініціатори нашого приїзду, серед них уродженець Дев'ятини, доктор Євген Павлишин, колишній голова Українського культурно-мистецького товариства імені Т. Шевченка з Боснії та Герцеговини, і новий голова — поет та історик Борис Гралоук, мій гостинний господар; він дав мені нічліг і мав я з ним багато ширих розмов за вечірньою і ранішньою кавою.

Але про село найкраще говорити із самими селянами. Я розпитую по приїзді в Дев'ятину першу жінку, яка зустрілася на шляху. Історія ще молоденька, і їй всі знають. Галичани почали селитися у Боснії наприкінці дев'ятнадцятого століття, тут переважно люди із Тернопільщини, з-під Теревовлі. Їхали малоземельні, бо цісарський уряд пообіцяв кожного наділити дармовим паєм. І хоча цим ґрунтам далеко до українських, домашніх, він увесь на камені, гірський, неймовірно тяжкий для праці, а все ж може годувати.

— Но, але тутки є не тільки одні українці, є і нас, поляків, дві родини, — зауважила моя співрозмовниця.

— І так добре вміє по-українськи? — питаю здивовано.

— Аякже ж! Всі українською, то й ми українською, — здивувалась моєму запитанню пані Гелена.

Боже, оце того, чого ми прагнемо в незалежній Україні, щоб нашу мову знали всі, хто тут живе, уже було досягнуто в одному окремо взятому селі, ще й далеко поза межами України.

Ми приїхали у Боснію, що стояла в цей час над пріровою війни. Війна вже виставила свої ікла, і вони вже чигали на свої жертви. Серед ночі на румунсько-югославському кордоні, у час нашого третього важкого сну в автобусі, почалася довга запекла стрілянина. На щастя, збу-

дилося нас лише троє, решта, змучені дорогою, продовжували спати. Вранці мені вдається з'ясувати, що ж сталося, може, це вже війна, і треба повертатися додому; а нічого, просто югославські солдати повпивалися і стріляли собі по бляшанках і пляшках. Уже в Боснії хочу заскочити в ліс, та не можна, стримує водій Омелян Гралоук (він загинув від бомби у цій війні, вічна йому пам'ять!), бо там легко наштрикнутися на багнет; тут уже повно партизанів, ждуть лише команди, щоб почати. “У нас, на Балканах, скоро стріляють”, — додає Омелян. Плаче жінка-українка, прощаючись із нами в Бані-Луці: “Ви їдете, а нас тут, у цім пеклі, лишаєте”. Ми ж сподівалися, що все минеться. Не минулося. Де так ретельно готуються до війни, уже її точно розпочнуть.

А ми в цей день тішилися усіма дарами миру. Був дуже гарний і сердечний концерт, як ніде, співав і “Боян”, і місцеві українці, а таке було чудове єднання, сплетення голосів, що, здавалося, й небо прихилилося, аби нас послухати. Небо з

до траси? В автобусі загадка відкрилася: старші й молоді, котрі між собою уже розмовляли хорватською, нагорнули собі на пам'ять землі батьків і дідів, рідної їм землі. Від розчулення я не стримався від сліз, а хтось збоку, теж у сльозах, обійняв мене; мабуть, тому, що я луповиною зв'язаний із землею його батьків та був цією Батьківщиною. (Потім дружина Євгена Павлишина, пані Ольга, написала мені, що ця земля вона висипала на свіжу могилу свого батька; він так забавав у заповіді. Я знав цього високоосвіченого самоука. (“Закінчив букову школу”, казав про себе, тобто на лісопосади), відразу прикипів душою до мирського патріарха українців Боснії, мав з ним хоч і недовгу, але таку наповнену розмову; він дуже радів мною, бо я для нього приніс запах Батьківщини. На прощання пан Антін попросив дозволу доторкнутися до мене. “Ви щасливий, бо ви завжди вдома”, сказав, і сльоза покотилася по його пережитому обличчю, а я подумав, яке ж це щемливе, сумне і радісне почуття — туга за

воляти ніколи не бачений ними, але рідний свій край. Вони горіли святою ідеєю і з гордістю носили тризуби на лацканах, і то трагедія, що хитрі політики скористалися національними почуттями й кинули воювати українців проти сербських четників. “Легія” скоро розсипалася — ніхто не хотів воювати за чужі інтереси. Після війни, переслідувана комуністичними властями, більшість легіонерів загинула в тюрмах, а кому пощастило — емігрував. І про цю сторінку нашої історії — ніде ні слова.

Українці на землях Югославії живуть лише в області Бачка та Воєводині, так подає Українська енциклопедія, про Боснію ні слова. Це правда, що їх тут найменше, “може, набереться стільки, що в одному великому селі в Україні”, казав Борис Гралоук. (Він перед війною переїхав до Загреба, і маючи непересічний талант організатора, став міністром у справах національних меншин уряду Хорватії). А тим часом те “село” на високому рівні відсвяткувало столітній ювілей поселення українців у Боснії у столиці Сараєво під

УКРАЇНА НА ГОРІ

погодою було до нас у той день прихильним, як і місцеві люди з їх гарною галицькою говіркою. Особливо радісно слухати їх, бо це ніби наші діди розмовляють; боснійські українці вживають багато давніх слів, із діда-праділівських. Концерт тривав і за щедро наставленими столами, це вже старалися місцеві, аби нам угодити. І вгодили.

Приїзд “Бояна” до Боснії був відповіддю на гастролі хор українського товариства. Під час другого приїзду хору боснійських українців до Львова мені випало виводити їхній автобус із лабіринту львівських вулиць. Але вони так гарно співали, що я поїхав далі, не знаючи ще, де опинюсь. І це свято тривало аж до угорсько-радянського кордону, де я, не маючи закордонного паспорта, мусив розпрощатися. Минуло стільки літ, а я не забув одного епізоду з тієї подорожі, так він мене вразив. Досвіт сонця, коли темрява і світло однаково володіють просторами, автобус спинився на карпатському перевалі. Ми розсипалися: одні до потоку, інші просто вдихали хміль гір, розминали затерлі ноги... А коли пролунав сигнал займати місця, я в напівтемряві помітив, що всі щось збирають у кульки. Була пора опеньків, але щоб усім відразу пощастило та ще й так близько

рідним краєм, ностальгія).

Далі в дорозі ми співали пісень, де з “журбою радість обнялась”. Українець за межами України, коли, звичайно, він живе не хлібом єдиним, стоїть однією ногою на землі, яку вибрали його діди, батьки, а другою на землі предків. Ні, він не роздвоюється, як дехто може подумати, це цілісний стан душі, тому що любові ніколи не буває багато. Усе, що відбувається з однією і другою Батьківщиною, торкається його серця, і все, що може радувати, радує, а що засмучувати, засмучує. Українці Боснії та Герцеговини далеко від землі батьків переживали долю і долю рідного краю. Вони раділи, коли на руїнах Російської імперії було воздвигнуто українську державу, і страждали, коли вона впала під більшовицькою навалю. Жажіття цієї війни, голод 20-их, а згодом голокості 32—33 рр., репресії 37-го, 41-го років — усе карбувалося кривавими рубцями в серці українця, де б він не жив. І коли в пожежі Другої світової війни серед боснійської української молоді кинули клич йти визволяти Україну від більшовиків, агітації вступати в ряди українського легіону фактично не було, добровольців виявилось немало. 300 юнаків-воїнів-українців Боснії взяли зброю, щоб йти виз-

политу Андрееві Шептицькому — доброму пастиреві в 100-річчя поселення” (митрополит двічі приїздив до Боснії). Українці мають тут добру славу. Коли кажуть серби чи хорвати про людину, що він галиціан, то все одно, що майстер, здібний чоловік. Наша діаспора жила повнокровним життям національної меншини, хоча серед усіх меншин була найменшою. Та війна розметала невеличку громаду. 200 родин у пожежі цієї війни просили Україну дати їм притулок на землі батьків і дідів, але наш уряд відмахнувся, і нічого не дали листи львів'ян, зокрема й мої до високого урядового достойника, якого я знав особисто, але чи то він не міг нічого вирішити, чи не пробував, не знаю; він мені не відповів, усе втопилося, як у болоті. Зате прийняла наших людей Німеччина, Італія, Канада.

Для чого я пишу ці рядки? Щоб роз'ятрити старі рани? Та ні, це моя відповідь тим, хто любить картати наш народ і знаходити в ньому все нові вади. А от було собі фактично село за числом населення, українська діаспора в Боснії, і могло робити так багато. То в чому ж тут річ? Чому наші села скніють, віддаляються від національних справ; не лише села, а й міста?

● **Роман ДІДУЛА**, м. Львів

МОВА ЄДИНА

ЧУЖА МОВА — МОВА ЧУЖИНЦІВ

Чия мова, того й успіх. Тут я нічого нового не сказав, але це так, від віків. Проти мови поневолених народів ведуть боротьбу майже всі окупанти, шовіністи — з ненавистю. Щоправда, методи мовної боротьби в окупантів різні. Царський уряд нашу мову забороняв указами. У комуністів не сходило з язика: буржуазні націоналісти, зрадники, прихвостні й таке інше. І над засобами масової інформації, за імперії зла, завжди тяжіла цензура КДБ.

Західний Донбас, в якому я проживаю майже 50 років, мав дві регіональні газети, вони друкувалися українською мовою, хоча тут проживали вихідці з Уралу та Кузбасу. Але вже з початку сімдесятих років стало більше російських видань, російська мова стала обов'язковою; учителям російськомовних класів стали платити більше. І ось, уже наша держава. В нашому місті проживає згідно з переписом 70 % українців, але нас назвали “русьскоязычними”. Друкуються в регіоні декілька десятків газет, і всі вони — мовою сусідньої держави.

● **Григорій СТЕПОВИЙ**, м. Першотравенськ Дніпропетровської обл.

ДОЛУЧАЙТЕСЬ!

ЗВІТУЮСЬ СЕРЦЕМ

Моє серце відчуває необхідність дати звіт за роботу фонду “Богун”, який поставив собі за мету вшанування найбільшого лицаря козаччини Івана Богуня. Планували спорудження пам'ятника великому полководцеві, наказом гетьманові Іванові Богуну на полі звитяги під Берестечком, а рік тому, дізнавшись про могилу Івана Богуня біля Сіверська, докладаємо зусиль, щоб спорудити там пам'ятник.

Є проект, є кошторис — тільки немає фінансів. Я зверталася до різних державних інстанцій, в Національну Україну, але даремно (намічалася 340-ва річниця страждань Івана Богуня). Зверталася у найвищі державні установи, щоб викреслити Героя у металевій гривні, у медалях, а також, щоб видати марки, конверти з портретом Івана Богуня.

Підготовлену книгу-альбом “Вічність Івана Богуня” перекидали з видавництва у видавництво...

Я писала звернення-прохання до священників України, щоб у дні загибелі героя від 17 лютого провести Богослужіння, відправити панахиду за Івана Богуня — може, вперше за 340 років! І слава Богу, це здійснено.

За допомогою Міністерства оборони України в різних військових частинах, а також деяких університетах, школах проведено Дні пам'яті Івана Богуня. Найбільш зворушливо свято пам'яті відбувалося біля могили Івана Богуня. Пізніше Сіверська телестудія створить телефільм “Іван Богун”.

Доброчинно-громадський фонд “Богун” перетворився у Всеукраїнський духовний центр ім. Івана Богуня. До мене телефонують, пишуть, просять літературу про Івана Богуня.

●

НАТХНЕННЯ

Про цих художників я колись зняла телефільм. Пригадую, як перебирала коробочки з різнобарвним порошком — емалевими фарбами, перепитувала, чи можна змішувати, навіть сама, здається, прописала якусь брунатну суміш на мідну пластину. Демонструвала тоді це для камери. Репортажні зйомки виходили чудові: загадкову техніку гарячої емалі ми зняли аж до випалювання в печі, помилувалися перетворенням сіруватого порошку, який після високої температури засявав яскравими кольорами на картині. Зачарована дорожнім блиском цих мистецьких творів, я все ж сприйняла їх як особисте відкриття, начитавшись літератури про те, що в цій техніці працювало багато майстрів із найдавніших часів. Але навіть не згадка про Мікенську цивілізацію з острова Крит і шедеври візантійських та давньоруських митців переконали мене в унікальності такого живопису. У майстерні Тетяни і Сергія Колечків, створені (нерідко на моїх очах) картини подарували повноту сприйняття і реальне усвідомлення того, що це не лише складна, але й примхлива техніка, яка під силу тільки професіоналам. У київських художників є власний напрямок, авторська школа емалевого живопису, така новітня і потужна, що могла б стати національним надбанням, репрезентувати нашу державу не гірше, аніж, наприклад, космічні технології. Бо це теж проріз у космос, тільки мистецький. Уже тепер на міжнародних пленерах у Міжнародному творчому центрі «Емаліс» у Ярославлі (Росія), на симпозиумі емалевого мистецтва в німецькому місті Хіммерод (земля Рейнланд-Пфальц) Колечки були представлені як метри, в них училися їхні колеги з Росії, Японії, Голландії, Франції. Що ж знає Вітчизна про цих митців? За минуле десятиріччя відбулося багато виставок в Україні і за кордоном, про їхню творчість уже зацікавлено пишуть мистецтвознавці, але все це в обширах особісного середовища, де по-справжньому їх цінують лише знавці, колеги та шанувальники, які впродовж років не проминають жодної експозиції Тетяни і Сергія.

Мої ж нотатки не стільки про жанрові особливості й технологію, яка все ще залишається рідкісною, до неї звертається небагато майстрів в Україні (і подяка відомому художнику Олександр Бородаю, який першим, у наші вже часи, привіз її в Україну із зарубіжжя). Я — про саме явище: мої друзі, можливо, вихопилися на ціле покоління у майбутнє, розвинувши та збагативши складну техніку, перенісши її з площини прикладного мистецтва до справжнього живопису на мідних пластинах, коли здається, що картина щойно завершена пензлем, а не пройшла складний шлях трансформації через десятки ови́палів, як романтично описують це мистецтвознавці — стихію вогню.

ТАМ ЧУЄТЬСЯ ФЛЕЙ-

Полум'я як такого немає, є режим високих температур, який за найменшої похибки здатний звести нанівець усю роботу. Тож тільки самі майстри з емалі можуть оцінити неймовірну досконалість живописного письма Колечків, де на картинах присутні всі тональні й колористичні нюанси, об'ємність, рельєф, притаманний олійному живопису і при цьому коштовний розсип блискучих барв емалі. Художники із Санкт-Петербурга дивувалися, що такої довершеності не могли передбачити навіть у мріях.

Інша ситуація була з відтінком парадоксу. На відкритті створеного Колечками іконостасу Свято-Олександра Невського в Херсонесі, а це одинадцять великих ікон (деякі розміром 110х50 см) — винятковий у світі випадок для емалевого мистецтва, до авторів підійшов мистецтвознавець і, висловлюючи своє захоплення, зауважив однак, що шати Богородиці надто яскраві. Довелося пояснювати, що досягати такого рідкісного сяйва багрянцю в емалевій техніці вважається великим успіхом для майстра, і вдалося, тому й трапляється, що до таких робіт підходять із критеріями традиційного мистецтва.

Та для мене значно важливіше відкривати в мотивах творчості Тетяни і Сергія Колечків світ їхніх художніх уявлень, який утілений в образи картин. Муміно-поетична канва зрима в цих творах не лише тому, що в майстерні й насправді щодня звучить неголосна музика — найкраще з сучасного джазу, європейська класика. Сам характер їхнього живописного письма близький до музики і виказує внутрішню гармонію творчих натур. Ці

Тетяна Колечко «Хризантема»

картини — мандрівки світами фантастичної краси: сяюча хризантема, ніжний жіночий овал, затінений крильцем парасолі, готичні вікна, звідки долинає флейта і скрипка, домашнє музикування... Там розглядають докопишній світ через кольорові скельця, а нічне небо — в підзорну трубу, не втомлюючись дивуватися привабливості космічних і земних краєвидів. Там еллінські митці у лаврових вінках і генії італійського Відродження зі своїми натурниками — ці маленькі власні легенди про людство, версію крашого в його земній історії Тетяна Колечко дарує нам як митіраювання в несамо-витості буття. «Диви», «Глибина», «Різдвяний вечір», «Звуки моря», «Каріатиди», «Хризантема», «Літо», «Вербна неділя», «Спасівські яблука» — мов календар життя, який увесь пронизаний щемким відчуттям щастя. Що б ти не робив, радів чи жалкував, непокоїся в буденній марноті — це твоя неповторна мить, подарована Творцем, а от-

же, — свято: збирати яблука, нахилитися до риб у стрімкій течії, мовчати при молочному світлі лампи. Я написала не один вірш під враженням композицій Тетяни, так захоплюють вони уяву, переконують призвичаєний погляд поверити яскравим барвам, як справжньому вияву буття. А в створених художницею образах витончених панн, неодмінно в таємничому вельоні романтики: квітах, легкому струмку шовків, зблиску браслетика на вузькому зап'ясті, виспівана сутність кожної жінки, притлумлена, на жаль, у реальному бутті, але ревно збережена в мріях. Саме такими бачимо ми себе внутрішнім зором: лінія квіткового стебла, південна спрага вуст. І, нарешті, впізнані проникливим поглядом художниці, такими відтепер увічнені в зразках її найвишуканішого живописного стилю — «ню». Спостерігаючи, як досконало одразу творить малюнок Тетяна, без ескізів, в олійному портретному живописі, я, вже знаючи особливості емалевого мистецтва, написала б вірша про одну лиш вимальовану нею вузьку засмаглу стопу, якій личить хіба що сандалики з крильцями, ніжну западину між п'ятою і кісточкою — і всі ці тональні нюанси після двадцяти випалів у печі! Або вірша — або якусь державну премію за найдосконалішу стопу київської Венери (чи по-нашому, Лади!) Тут доречно переказати Грабара, який писав, що знайдені на території Київської Русі шедеври емалевого мистецтва не слід одразу приписувати візантійцям, частіше — це витвори наших давніх безіменних майстрів. Через тисячу з лишком років уже настав час оголошувати всьому світові імена, які, на щастя, знаємо, і, на щастя, шедеври знову створені ними на нашій землі. В одному з київських обійсть, де ще нинішньої осені бував маленький садочок під вікном, і кокерспаніель бездоганно собачої вроди знехотя погодився сфотографуватися зі

мною і з обоюжуваними ним господарями, про всяк випадок відтручуючи мене від Тетяни. Мої друзі колись знайшли цього песика, що конав на одній із київських вулиць. Кривди своєї невідомої біографії він переживав довго, ще й досі підозріло ставиться до чужих, безмежно відданий тільки Тані й Сергієві. Я певна, що вони приручили б і якогось великого звіра — з джунглів чи прерій, точніше, він сам би прийшов їх оберігати та обоюжувати. Розповідь, як ставляться до живих істот друзі, не вкладається в обсяг статті. Але хоч щось мушу повідомити. Дві весні перед вікном їхньої майстерні випадали з гнізда пташенята. Щоразу художники довго лікували, терпляче вигодовували горластих квартирників, а потім... учили літати. І птахи завжди щасливо долали невідомі маршрути. Всі цвіркуні, богомоли, навіть банальні мухи, потрапивши до квартирки цієї майстерні, і навіть, через безголів'я своє, в павутину, мали неминуче звільнення. Враженню цією нормою життя моїх друзів, я, трапилося, і сама одного разу не дозволила моему супутнику в авто вбити осу на шибці, і він невдоволено косував то на мене, то на занудне дзижчання біля вуха. Та все це я переповідаю, щоб окреслити, звідки в картинах Сергія Колечки цілісність Всесвіту: від червоних глин Трипілля із наконечниками стріл, дрібної комах, що заночувала під пелюсткою маку, від тих кульбаб аж під небо, над якими літають казкові леви — до київських подвір'їв, де балконні ґрати всі різні, як і неоднакові вечірні ліхтарі, як підкурилок зі старої цегли, що лише по ньому міг засвідчити друзям: саме в цьому будинку я народився. Цілісність Всесвіту, як і Добра — ні про кого з художників не можу сказати так однозначно, як про Сергія. Бо не зустрічала іншої людини, наповненої до такої міри добром душі. І це читається в його емалевих картинах — символічності, сповнених ніжної елегії. Всі колористичні можливості емалі на міді художник, здається, граючись, демонструє в своєму живопису: «Пора цвітіння», «Небесне сяйво», «Літня пора», «Білий лев», «Засніжене місто». Його твори — здебільшого метафори, які заплете кожна чутлива душа саме в свою повість, свій музичний ряд.

До минулих Різдвяних свят Тетяна і Сергій підготували виставку в київській галереї «Срібні дзвони». Крім великих картин показали й ангеліків — мініатюрні крилаті образи, створені в техніці емалевого живопису, кожний небесний охоронець — із квіткою, птахом чи музичним інструментом. Маленьке різдвяне деревце, вбране цими прикрасами, здавалося, тихо бриніло. Там, певно, награвав і мій, бо чулася флейта...

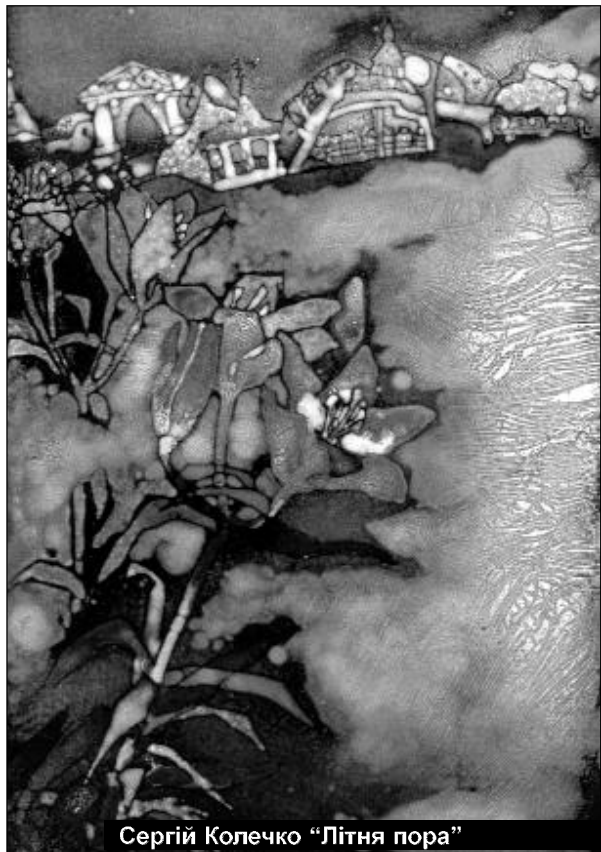
ДЖАЗ

АКУСТИКА ЯК ЕЛЕКТРОНІКА. АЛЕ ВІЛЬНА

Нещодавно в Будинку кіно виступив джазовий квартет Томаша Станька, представивши на суд слухачів програму «Freeelectronic». Парадокс у тому, що, незважаючи на прозору гру слів у назві, музиканти грають в акустиці. Проте вони змогли довести, що руки стають більш вільними без зайвих технічних засобів — тобто електронних, судячи з заголовного натяку. У черговий раз кияни мали змогу ознайомитися з потужною польською школою джазу. Мабуть, кожен киянин відчув, що рік Польщі в Україні — це не абстрактна декларація та не захід для галочки. І це завдяки подібним концертам, організованим Польським інститутом у Києві та, звісно, завдяки Помаранчевій революції, де поляки брали найактивнішу участь, чергуючи в українській столиці в кілька змін. От і цього разу всі музиканти вийшли на сцену з помаранчевими стрічками. Причому колектив виступив з іншим, ніж передбачалося, клавішником, оскільки зазначений в анонсі піаніст Януш Скворон поїхав спостерігачем до Донецька принаймні за словами всюдисущого Олексія Когана.

Винахідливості квартету немає меж. Труба легендарного Томаша Станька то давала типові джазові соло, то вносила трохи меланхолії в загалом енергійно-піднесену тканину музики, то вдавалася до етно-джазу, влітаючи елементи східних гармоній. Фортепіано забезпечувало тло для вільного польоту інших інструментів, граючи підкреслено колективно, саме як член ансамблю. У таких випадках головне — чути інших і пам'ятати, що віртуозна індивідуальна гра ще не означає її адекватності цілісній картині музики. Натомість ударні постійно звертали на себе увагу. Міхал Міськевіч інколи виступав і як перкусіоніст. Він дивував найрізноманітнішими прийомами. Серед них — ритмічні «збівки» з 4/4 на 5/4, акцентування другої долі, через що часом створювалося враження, що ти завітав на реггей-сейшн. Контрабас Славоміра Куркевіча — це взагалі щось дивовижне. То лірично чуйний, то безтурботний, як у стилі smooth jazz, то агресивний як у стилі хард-року, контрабас показав, як він може бути, по-перше, інструментом, що вдало поєднує ритм і соло-функції, по-друге, що він не поступається бас-гітарі в можливостях грати найцікавіші риффи. Труба разом із контрабасом часом напускала ностальгію, переносючи слухачів до таємничої та звабливої атмосфери детективу 70-их років. Музика в цих випадках нагадувала саундтреки до відповідних фільмів. Аж ніяк після цього не віритися в слова контрабасиста з «Контрабасу» Патрика Зюскінда про те, що контрабас засуджений залишатися найбільш непоміченим в оркестрі інструментом, хоча на ньому насправді тримається вся музична світобудова. Цокольний поверх цієї грандіозної будівлі відремонтовано, і він тепер дуже відвідуваний. Проте я б радів завітати до кожного, хай навіть неосвітленого, куточку цього диво-палацу на ім'я «Freeelectronic». Чекаймо на запис!

Олексій ВЕДРОВ

Сергій Колечко «Літня пора»

Валентина ДАВИДЕНКО

СВЯТКУЄ "ПРОСВІТА"

СВЯТИЙ
МИКОЛАЙ
ЛЮБИТЬ
УКРАЇН-
СЬКИХ ДІ-
ТЕЙ

Цього незабутнього грудневого вечора всі діти в українських містах і селах особливо ретельно начищали свої черевички чи чобітки, щоб поставити їх між шибками вікна. Бо вночі ходитиме добрий Святий Миколай із подарунками, на які слухняні діти чекали весь рік! То невелика біда, що ввечері щипливий морозець намалює на шибках чудові казкові візерунки, зате назавтра дітки неодмінно знайдуть сліди нічних відвідин Святого Миколая: мішечок із цукерками чи лісовими горішками, смачне яблучко, солодкий калачик, цікаву іграшку чи ще щось таке омріяне й давно очікуване...

Але буває, що Святий Миколай приходить не лише тоді, коли дитвора спить, часом (а це особливо зворушливо для дітей!) він особисто вручає їм подарунки. Наприклад, цього разу на зустріч зі Святим Миколаєм, яка відбулася 18 грудня в Київському державному театрі оперети, веселою і гомінкою юрбою, взявши з собою своїх матусь, татусів, бабусь, прийшли і 65 маленьких діточок співробітників Міністерства закордонних справ України — як дипломатів, так і технічних працівників.

Крім розваг, ігор та всіляких конкурсів, на дітей чекала чудова святкова вистава. Щасливі діти отримали з рук самого Святого Миколая подарунки, як це завжди було в Україні аж до безбожницьких часів панування тоталітарної комуністичної диктатури. Свою благодійну місію Святий Миколай із давніх-давен виконував у нашій країні до запровадження вигаданих совітськими ідеологами персонажів Діда Мороза (а чому б не Морозенка?) й Снігуроньки. Тепер у цей доленосний для України час крок за кроком відроджуються давні традиції і звичаї українського народу.

Залишається додати, що своїй незабутній зустрічі зі Святим Миколаєм діти працівників МЗС України завдячують як Всеукраїнському товариству "Просвіта" ім. Тараса Шевченка, так і українському дипломату й педагогу Василю Марущинцю, який упродовж багатьох років невтомно відроджує невмирущі традиції і звичаї нашого народу. Вірю, що ця святкова зустріч запам'ятається нашій малечі на все життя.

Росла в лісі ялинка... Щоранку вона чекала сходу сонця і тяглася до нього всіма своїми голочками. Коли було похмуро і небо вкутували важкі хмари, ялинка плакала — їй було дуже самотньо. І так — день у день, рік у рік.

Коли зрубували ялинку — вона скрикнула від болю й отямилася вже в кузові, де лежали ялинки-посестри і тривожно перешіптувалися. Довга дорога врешті-решт закінчилася і її підхопили людські руки.

На Майдані було людно і гамірно. Люди хвилювалися,

перемовлялися між собою і чогось чекали. "Вони чекають сонця, — подумала ялинка, — я їх розумію..." Людське море вирувало і вночі. "З людьми вельми цікаво, — повеселішала ялинка. — Я вже не буду самотньою..."

А як сяяли прикраси! Веселкові вогники ховалися в шатах і знову вистрибували до людей, і звучала така чарівна музика!.. "Я — щаслива, — сказала ялинка. — Хай все це — мить, і вона мине... Радість зустрічі — це як поцілунок сонця..."

25 грудня о 17-й годині на Майдані Незалежності засяяла вогнями головна ялинка країни. Вона зібрана з багатьох "лісових красунь", що зросли в лісництві під Броварами. 64-тонна споруда надійна і стійка, міцність каркаса розрахована спеціалістами НДІ ме-

талокопункцій. За допомогою 70 тисяч світлодіодів можна грати відтінками всіх кольорів. Це справжній "світляний рай".

Мальований паркан навкруг ялинки створили художники з "Київськоформлення": вас зустрінуть герої казок. Залишайтеся на Майдані на всю ніч — цього року ялинка світитиметься цілодобово.

Пролинуть — Різдво, Старий Новий рік, Водохреща... 21 січня 2005 року почнуть розбирати ялинку — символ новорічної радості. Але це не надовго. Як кажуть, не встиг оглянутися — вже і рік пролетів.

Тож радіймо в цю мить, коли Ялинка з нами!

Галина ГАРМАШ
Світлина Ганни ОБОРСЬКОЇ

— Щасливого Нового року! Любові й натхнення. Чистого неба й молитви. Урік Півня — а це сонячний символ — перемагає Світло!

Галина ГАРМАШ

РІК ВЕСЕЛОГО ПІВ-

2005 рік — рік зеленого дерев'яного Півня. Астрологи стверджують, що Півні — мислителі та обдаровані особистості, а ще —

віддані своїй роботі. Але, якщо керівники сподіваються, що найкращі підлеглі — це Півні, то вони помиляються: Півні завжди впевнені у власній правоті й ніколи не йдуть на компроміси. Такими Півнями були Вольтер, Робесп'єр, О. Вальд, Чапаєв, Вагнер, Рішельє, Купер, Суворов та багато інших відомих людей. Українських митців, народжених роком Півня, теж чимало. Цей рік подарував нам Віктора Близнеця — автора відомої "Землі світлячків", Панаса Мирного, Володимира Шухевича — українського етнографа, Олену Пчілку, Степана Гулака-Артемівського, Євгена Плужника, Івана Кулика — першого голову СПУ. Під цим же знаком (хоч Церква й не визнає гороскопів) народився Отець і

Глава Української Греко-Католицької Церкви, Верховний Архієпископ Кир Любомир Гузар. А ще — режисер Володимир Борисюк, письменники Тарас Девдюк, Іван Ципердюк, Олег Коцарев, Василь Голубородько.

Рік Півня увійшов у історію досить-таки революційними подіями: взяттям рейхстага, трагедією Хіросіми й Нагасакі тощо. Тому в цьому році слід очікувати теж чогось надзвичайного, бажано — доброго, адже Півень не любить несправедливості. В українській мітології Півень — провісник дня, охороняє добро від зла. Він також символ світла, яке поборолو темряву. Півня зображують на писанках, ним "закінчуються" будинки й криниці. Півнем починається день, життя. На новосілля на порозі хати відрізають голову чорному півневі, цей же птах супроводжував наших пращурів у країну мертвих. У деяких селах наречений, йду-

чи до нареченої, несе живого півня. І не випадково, адже півень у слов'ян — символ чоловічої сили.

Для українців рік Півня почався завчасно й доволі символічно — півнем із Майдану Незалежності, який несе золоті яйця. Тому 2005 рік для нас обіцяє бути веселим, багатим, добрим і дуже теплим. Астрологи ж обіцяють ще й багато любові, рік якої, начебто, розпочався п'ятого грудня. Ви ще не відчули? Не страшно, попереду — цілий рік.

— *Пане Євгене, у Вашій родині була традиція святкування Нового року?*

— Ні, я родом із Тернопілля, у нас святкували старий Новий рік, як уніати, і Різдво. Але вже коли нас "визволила" ця босота, релігійні свята притлумлювалися, тоді почали святкувати й Новий рік.

— *А подарунки коли отримували?*

— На Миколая. Я з дитинства звик — шух руку під подушку, а там був такий миколайчик із шоколаду. Хотілося завжди його отримати. Оце було найкращим подарунком, а решта — штанці, сорочечки, черевички — вже такої радості не приносили, бо звик до них — мій батько був хорошим майстром-кравцем, крім того, в міру можливим.

— *А самі любите робити подарунки?*

— Увесь час роблю. Коли ми з дружиною були розлучені, дочка моя жила в Бучі — у бабусі, я завжди готував до Нового року великий пакет солодощів — найрізноманітніших, щоб було цікаво.

— *Ви народилися в рік Півня, відчуваєте приналежність до цього "клану"?*

— Мабуть, так. Я такий "півнуватий", імпульсивний, неспокійний. Турботливий — як півень. Півень, знаєте, буде мати двадцять курок і кожну допилює, сам не з'їсть черв'ячка, а віддасть курці. Я теж такий — не з'їм черв'ячка, а віддам жінці. Тому й такий тендітний.

Новий Рік і Різдво — це час здійснення найпотаємніших бажань, час найпрекрасніших див. Багато років тому напередодні свята в'язень Вільям Портер, щоб зробити подарунок своїй донечці, написав оповідання, яке надрукував один із журналів. В'язень отримав гонорар, донечка — подарунок, а світ — письменника О'Генрі. Тому пам'ятайте, що немає безвихідних ситуацій, головне — придбати нового календарика, ковтнути доброго шампанського й сконцентруватися на бажаннях. Успіхів!

Марія КРИШТОПА

ЄВГЕН ДУДАР: «Я ТУРБОТ-

Шукати справжнього "півня" серед українських письменників — справа не з легких. Він повинен бути красивим, гоноровим, трохи забіякуватим та ще й не дуже юним, бо ж маємо рік Півня, а не півника. Євген ДУДАР — якраз такий, справжній. У минулому — директор студентського клубу, редактор журналу "Перець". Зараз — відомий письменник-сатирик, автор багатьох збірок, лауреат п'яти премій і турботливий батько. А ще — "півнуватий" дотепник. Наша розмова із паном Євгеном, звісно, про роль Півня в його житті й Новий рік.

— *Кажуть, півні дуже люблять компліменти...*

— Не сказав би, що люблю компліменти. Вони, звісно, приємні кожній людині. Але я люблю, щоб це було щиро, а коли тобі роблять компліменти лише тому, що з тобою якийсь начальник привітався, то це — підлабузництво.

— *А як ставитесь до критики?*

— Сприймаю лише від того, хто зумів зробити так само або краще. Усе інше трактую, як заздрість. В одному з моїх творів я пишу, що ставлюся до критики, як футболіст, що грає на слизькому полі, до улюлюкання необізнаного вболівальника.

— *Ви — азартні?*

— Навряд. Швидше врівноважений і застережливий.

— *Любите лідирувати?*

— Теж — ні. Я добрий виконавець. Ніж керувати двадцятьма дурнями, краще бути під керуванням розумної людини.

— *Ви — успішна людина?*

— Я успішний уже тому, що я такий красивий зараз сиджу перед Вами. Моїх багатьох однокласників, друзів уже давно немає. Я не скажу, що прожив легке життя. Часто й на мене чигала костюмаха. Але я задоволений своїм життям. Знаєте, у дитинстві дуже хотів стати генералом. Думав, що це просто, бо маю великі ноги. Але після армії бажання зникло. Вирішив стати поетом. Написав якесь вірші. Про любов не писав. От брат мій писав дуже гарні вірші про любов і всі присвячував одній дівчині, а коли вона йому піднесла гарбуза, спалив усе. Я ж свої прочитав одній Славці, а вона почала сміятися. Тоді я вирішив стати гумористом.

— *Ви були директором студентського клубу, там були, напевно, якісь цікаві святкування?*

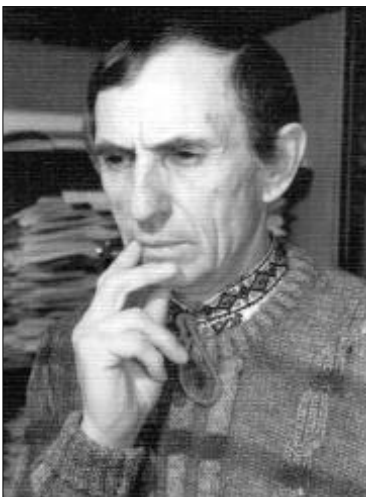
— Тоді взагалі було цікаво. Мені не дали місця в гуртожитку, а квартира була аж на околиці Львова. То я після танцюльок лягав спати в своєму кабінеті, накривався шторою. А хтось тому дурному комедантові сказав, що я туди дівчат воджу. Я водив дівчат, а чого ж не водив. І цілувався та обіймався. Але Попов подумав, що я там займаюся якоюсь підпільною діяльністю, і вирішив увірватися до мене вночі. Мене про це попередили. Ну, сплю я, а тут грюкіт у двері: "Открой!" Я кажу: "Не "открой", а "відчиніть"!". А в мене був дерев'яний наган, як справжній, я його до рук, відчиняю двері й кричу: "Руки, пабло!" Він — на коліна: "Дудар, не стреляй!" Відтоді обходив мене десятою дорогою. А мене тоді викликали на партком за зберігання зброї. Мене часто викликали в партком. Питали, чого я у вишиванці ходжу. А чого мені не ходити у вишиванці, якщо в мене їх вісімдесят із хору, гарно вишитих, не так, як тепер, помальованих, наквацаних.

— *Ходили колядувати?*

— Зі студентами не ходив. Тоді було строго. До друзів ходив. Мене тоді почали смикати за Симоценка, з яким я познайомився, коли проходив практику в "Перці". У Львові з мого кабінету зникла його збірка, а я ще декламував його вірші привселюдно. Було багато смішного, неприємного, стукачі були.

— *Друзі з тих часів залишилися?*

— Звичайно. Я навіть не пам'ятаю, хто в мене був серед не-

другів, були просто люди, які стежили за мною, але це — їхня робота. А так — Микола Ільницький, Вася Фольварочний, Роман Лубківський, Роман Кудлик та багато інших.

— *А як потрапили до журналу "Перець"?*

— Дуже смішно. Я тоді не писав курсових, а робив творчі звіти — наклеював до альбому свої фейлетони. Захотілося мені попрацювати в "Перці". Приїжджаю до редакції, сиджу в коридорі, а приходить відповідальний секретар Громов — дуже цікавий чоловік: це був старий лисий єврей, прізвище якого Тарнорувський, у тридцять роки він узав собі псевдо "Олесь Громів", а коли українське почали пригноблювати, став Олександром Громовим. Він мені й каже: "Ми практикантів не беремо, у нас і грошей немає". А я йому: "А мене візьмуть. У мене гроші свої є". Ну, він каже: "Прийде Маківчук, вирішить". Прийшов Маківчук і каже: "Візьмемо. Вишню з нього не зробимо, але горілку пити навчиться".

— *Навчилися?*

— Ні, не йде мені. Здавав гроші, але не пив. А потім, уже після практики, мені заборонили працювати в університеті навіть прибиральником і порадили не залишатися у Львові. Тому поїхав знову до Києва. Працював у "Перці" позаштатником, платили мені за готель, платили відрядні, а потім зробили секретарем і я вже був у штаті, і отримував 60 рублів. Але вже змушений був платити за квартиру.

— *Як людина, яка сходила всю Україну, як оцінюєте заяви про сепаратизм?*

— Це все "останні вздохи старої Євдохи". Це ж московський сценарій, роздутий, розкручений, щоб втримати Україну, щоб не дати їй вибрати не тупого президента, бо якщо в нас буде дурний президент, то розумний старший брат буде правити за нього.

— *Чим для Вас є Новий рік?*

— Це — традиція. Свято, якого чекаєш. Я люблю, щоб у мене стояла ялинка. Під ялинку ставлю шампанське, цукерки, щоб можна було підійти і щось гризти. Бо що — я іграшки буду кусати?

— *Складаєте списки бажань, планів перед Новим роком?*

— А вони не збуваються. У мене все виходить експромтом — і свято, і любов, і твори. Як тільки планую, холера, не прийде, або запізниться на півгодини. Може, тому я не пишу романів, бо лінивий.

— *А який Новий рік був найкращим?*

— Ой, пам'ятаю, що я цілувався з якоюсь дівчиною, але не пам'ятаю — з ким і коли це було. Пам'ятаю лише, що було дуже приємно. То було у Львові.

— *А були самотні Нові роки?*

— Дуже багато. І зараз святкую сам. Працюю або їду на свій хутір, стаю на лижі. Знаєте, я люблю інтим. Я настільки перенасичений аудиторіями, що в такі хвилини хочу побути сам.

— *Чого очікуєте від Нового року?*

— Чекаю, що Україна виплутається із багаторічної цвілі. Що народ стане іншим, вільним. Я чекаю цього й вірю в це, інакше б не робив того, що роблю. Сподіваюся, що в Новому році відновлю роботу над своїми художніми творами, спогадами. Хочеться сідати за робочий стіл спокійно, знаючи, що Україну не продадуть.

— *Рік, який пройшов, для Вас був удалим?*

— Так. Хоч і дуже напруженим. Ми два місяці їздили з агітацією. Я дуже боявся за Ющенка.

— *Що побажаєте нашим читачам?*

— Насамперед, — морального здоров'я, бо фізичне без нього зачухне. І любові. Любові інтимної, суспільної, загальнолюдської. Це так приємно — дивитися у світлі очі. Хочеться, щоб Божою Благодаттю вступала в серця людей, щоб чортячі витребеньки до них не доходили. Щоб народ став добрішим.

Автор матеріалів
Марія КРИШТОПА

Закінчення. Поч. на с. 5

воза... Бо таке ясне по-маранчеве українське море, яке донедавна новітньому "собиранелю", як і його попередникам здавалося по коліна, стало штормовим і небезпечним. Його волелюбне рокотання може змінити щось і в його володіннях. Новітній "собиранель" також виконав свою місію. У який спосіб? В Україні ще так багато людей, які почувують ностальгію "за великою родиною"... Вона все ще залишається тюрмою народів, зокрема і власного.

Виконала свою місію й УПЦ Московського патріархату. Її українофобія й догоджання імперії набирає тривожних ознак і такого діагнозу, який може бути небезпечним і згубним для її носія. Від лексикони про "мироточиву" ікону батюшки-царя легко перейти до "православного президента", "избранника Матери Божьей", за якого в храмах цієї церкви йшла справді-таки "канонічна й благодатна" агітація прямо з амвону. Озлоблений натовп поруч з іконами ніс і портрет дівчи судимого претендента. Розповсюджувалися листівки, ті священики, що відмовлялися виконувати таке "держзамовлення", спроваджувалися з храмів, позбавлялися Богом дарованої місії. Дозволю процитувати одну з листівок зі скороченнями: "Виктор Янукович — чоловік, которого допустила в свой земной удел Богородица. ...Его благословили по-православному руководить украинским народом Патриарх святого Града Иерусалима и всея Палестины Ириней и Патриарх Московский и всея Руси Алексий. ...Православные люди! Многих из вас искушает враг рода человеческого вопросом — будешь ли ты голосовать за человека, о прегрешениях которого в юности его противники выпускают грязные слухи?... Хочется напомнить вам о величайшем нашем правителе — Великом князе Владимире, равноапостольном крестителе Руси, напомнить, что истинно сердечное покаяние, стремление жить самому по-христиански перевесили грехи его юности. ...Да пребудет с ним Господь, Пресвятая Богородица и свет благословений, данных ему! Объединение православных в поддержку канонического православия и "Путь православных" им. Святого равноапостольного кн. Владимира. Союз православных братьев Украины".

А з Одеси зателефонували віруючі на Національне радіо й благали: "Робіть щось!" Священики цієї церкви на сповіді запитували кожного, за кого він голосує. І почувши у відповідь "За Ющенка", наказували залишитися після Служби Божої. Примушували мирян "бити поклони і читали молитву, дабы Господь простил грех". Цікаво, чи є ті води очищення, в яких ця церква може змити свої гріхи? І як комісари в рясах збираються нести звіт перед Богом? Церква, яка обирає не Ісуса Христа (свободу, правду), а Варраву, безчестя якого в прагненні влади сягнули межі й сколихнули Україну й світ! Справді дерево таке пізнається по плодах... Чим більше УПЦ (МП) відходить від християнського віровчення і впадає в поганський гріх поклоніння богині імперії,

тим гучніше гучать дзвони над нашою рідною церквою.

Виконали свою місію перед Україною обидва Віктори — Ющенко і Янукович. Обидва зі сходу, обидва довели, що схід — різний. За одного билися світлі сили й чинила опір темрява. Один став провідником світла до України, людських душ. Ми побачили, як миттєво очищалося в людях те високе й порядне, що було понижене й паралізоване режимом загального безчестя. Люди, що донедавна були гвинтиками злочинної машини, яка наводила жах, зрікалися своїх посад, учорашніх учинків і рішень. І цією дорогою пішло надто багато. Пішли журналісти, посадовці, міліція, військові. Він став своєрідним донором моральності й порядності. І це ще один доказ того, що він — вибраний і покликаний. Що він також "визрівав", долаючи щаблі свого зростання, політичного мужніння, харизматичного мучеництва, на якого темрява рушила зі всім своїм арсеналом зброї видимої і невидимої, долучивши й магію колотронного

І ця сила ще більше мобілізувалася перед третім туром і ще більше вірила в перемогу. Лукавий вираз обличчя претендента і його багатозначна впевнена усмішка й фраза "Він (тобто, Ющенко) ніколи не стане президентом" — свідчення того, що український Змії-Горинич хоча трішки й занедужав від по-маранчевого морозу, всі свої голови тримає впевнено й готовий до стрибка. Як пафосно сказала неповторна претендентка на роль першої леді на зібранні у Донецьку: "І запомніть! Витік пурги не гонить!" Однак і його слова співчуття Ющенку і напади на "папу" та позиціонування себе як опозиціонера засвідчують, що він-таки майстер "гонять пургу", так добре провокує замітати й добре почуватися в них. Був шанс залишитися кумиром Донбасу, кидати в ту енергетичну духовну діру й далі крихти зі свого столу, за які населення дякувало б йому до кінця своїх днів, так і не напружившись розв'язати задачку на логічне мислення: чи є зв'язок між найбагатшими людьми цього краю, міль-

нальні, навіть не містечкові, а такі собі приватні, неприховано шкурні. Зводилися вони до кількох заготовлених фраз, які звучали рефреном і врозріз із тими конкретними питаннями, які йому ставив Ющенко. Не важко було помітити й психологічно-інтелектуальний дискомфорт, помітний спад настрою людини, котра почуватися ні в сих ні в тих. Одна справа робити співчутливу гримасу, говорячи про абстрактного бідного виборця, а зовсім інша, — відповісти на пряме й ненависне запитання: для чого урвав разом з "однорумцями" в цього скривдженого народу "Криворіжсталь", — продавши цей завод, можна було ошчасливити кілька мільйонів, а не кілька осіб. Не почували ми з вуст прем'єра ніякої конкретики, яка б засвідчувала декларовану любов до народу, не переконував він нас програмою дій і знань, як зробити "українське чудо". Зате є готовність використати для досягнення своєї мети навіть озброєних "захисників Януковича". Це ментальність не державни-

ма. Програма порятунку Донбасу. "Програма SOS".

Виконали свою місію і наші сміливі, мужні й мудрі політики. Хотілося б, щоб чоловіки-переможці ніколи не впади в амнезію — завжди пам'ятали, що в підмурівок перемоги найважчі камені поклала ця тендітна, чарівна зовні, неймовірно могутнього духу жінка, ім'я якій — Юлія.

Однак є ще одна місія — найдоленосніша. Місія народу. Всього, від низів до вершин. Гайдамацько-козацький ген дрімав не летаргійним сном, а тим, що зміцнює імунну систему духу. З'явилось покоління освічених і толерантних борців, своєрідна духовна Січ, яка вибрала дорогу правового поля борні, несподівану для тієї частини густо заселених регіонів, де ще живуть і працюють ідеали совкізму, помінені на капіталізм джунглі, та обертається маховик тоталітаризму. Де мешкає зазомбований народ, которого обібрали до нитки, а потім кинули йому крихти з панського столу і він з одержимістю смердів-поган вірить у свої божки, бо вони вижили

християнського духу, який так плекали їхні попередники — князі і гетьмани. А телекамери фіксують одухотворені гарні лиця, сяючі очі, посмішки, бо так світиться лише лик людини, що пізнала найбільший дарунок Бога — свободу. Так сяють очі лише у вільного й великого духом. Господаря, а не раба.

"Старший брат", що звик про весь український поступ говорити то з шовіністичною зверхністю, зневагою, роздратуванням, то з неприхованим сарказмом, раптом отетеріло замовк і теж, напевно, пригадав, що старший брат — такі ж Київ, швидше його прадід у далекому коліні. І чинив Київ, як він сам того не зміг зробити минулого року в силу свого національного малолітства, тоталітарного устрою й шовіністичного духу. І, може, він візьме собі цей урок від Києва, як брав від нього все краще протягом усієї своєї історії. Ось тільки його дорога буде значно важчою... І інші народи, можливо, підуть цим шляхом, і в цьому збудуться пророцтва про велич Борисфенового краю...

Тепер можна й глянути світові в очі. Він дізнався, що народ і зграйка його визискувачів далеко не одне і те ж. Що це — два світи, які жили майже паралельно. І це зловісніше утворення народ вирвав із своєї плоти і душі. Тепер можна не згорати від сорому за спитий імідж гарантії і ту ганьбу, яку він чинив. Усе залишиться лише його надбанням на день судний.

Це помаранчеве море буде грати перед кожним, хто верштиме долю України і, напевно, більше ніхто не посміє випробовувати його потаємні глибини... Ці помаранчеві стрічки, бантики, шапки, шарфи, куртки... Помаранчеві промені майоріли на рукавах, рюкзаках школярів, ними перев'язували ноги, чола. Красива символіка народного пробудження. Київські схили, хрещата долина ще й досі вібрують рефреном: "Нас багато і нас не подолати!" В оранж прибрали був транспорт, дерева. Помаранчеві стрічки майорять на соснах і берізках у лісах прикирської зони. Однак найсимволічнішою була така картина: край бордюру стояла ворона й тримала в зубах листівку: "Так! Ющенко!" Ця древня мудра птаха, яка, мабуть, бачила гетьмани і гайдамаків, напевно, багато чого могла б повідати тим, хто не може досягнути свободи, хто болісно і трагічно вибирається з рабства. Їхні уста ще волають "За Януковича!", а руки, які ще вчора трючили й жахалися державного прапора й махали радянськими, усе ж тримають сьогодні жовто-блакитні. Мітинг у Донецьку квітнув тими прапорами, що ще кілька років тому потоптувалися. Отож, справді все тече і все змінюється. Не за горами й інший мітинг. Коли в Києві помаранчева символіка стане буденністю, в Донецьку чи Луганську вона сприйматиметься святоково й переможно. На жаль, українське сонце сходить спочатку на заході й у Києві, а тоді рухається на схід. Така ось історична аномалія. Це воно випало пострадянську плісняву, плесб, що темно й зухвало нишпорив в українських засіках, перетлумив усе, радіючи, що цар спить. І от він прокинувся, дмухнув і змінив його. Ім'я царю-визволителю — Народ!

● Катерина МОТРИЧ

УКРАЇНСЬКИЙ АРМАГЕДДОН, або «УРКАЇНИ» НЕ БУДЕ

чаклуна Гришки Распутіна, який і досі вчить престольним пекельному ремеслу.

І саме йому, Віктору-переможцю, буде вручено той меч, який знищить кучмо-медведчуківського семиголового дракона.

Виконав свою місію й інший Віктор. Це швидше жертва, лялька в театрі, де навчені ляльководи заготували йому і текст, і кожен рух. Він сколихнув темряву. Його ім'ям чинилися злочинні дії з фальсифікації виборів, купувався й залякувався народ, робився тиск, його ім'ям подавлялася воля, як сказав В. Ющенко, "як моє лице; будемо разом виловуватися", то Донбас перебуває у глибокій моральній комі. Ота амброзія, яка стала просто-таки стихійним лихом парків, скверів Донецька та багатьох південних регіонів — то це просто-таки дивовижний символ. І не біймося про це говорити, приховуючи від хворого діагноз.

У претендента від влади був шанс відмовитися від кучмино-медведчуківської гри міченими картами, де на нього поставлено виграти і лише виграти. Ім-бо втрачати нічого. Їхня "демократія" давно вже стала **демонократією**. Те, на що замахнувся претендент, нагадує жалюгідну сцену приміряння карликом шапки велета. І теледебати ще раз підтвердили цей факт. Масштаби мислення, інтереси, вболівання претендента не регіо-

йонерами-мільярдерами і порожнім споживчим коштом шахтарів, учителів, лікарів і т. д.? Якщо влада за кримінальним принципом вибирав собі президентський трон, і виборець цього краю добре знає епопею з "печивом", "каруселями", що означало голосування вдома практично здорових людей, то, виходить, у цього електорату є свої поняття про правду, справедливість, свободу вибору, мораль? Якщо Україна нині хвора, як сказав В. Ющенко, "як моє лице; будемо разом виловуватися", то Донбас перебуває у глибокій моральній комі. Ота амброзія, яка стала просто-таки стихійним лихом парків, скверів Донецька та багатьох південних регіонів — то це просто-таки дивовижний символ. І не біймося про це говорити, приховуючи від хворого діагноз.

У претендента від влади був шанс відмовитися від кучмино-медведчуківської гри міченими картами, де на нього поставлено виграти і лише виграти. Ім-бо втрачати нічого. Їхня "демократія" давно вже стала **демонократією**. Те, на що замахнувся претендент, нагадує жалюгідну сцену приміряння карликом шапки велета. І теледебати ще раз підтвердили цей факт. Масштаби мислення, інтереси, вболівання претендента не регіо-

на, а озлобленого представника маргінесу.

Одна справа кричати, не вибираючи висловів перед "своїми людьми", інша справа вимагати цього жертвопринесення. Словом, вишло як у казці про чотири вітри, сховані в мішку. Три можеш випустити, а четвертого — боронь Боже. То не вітер, то — смерч. Агонуючий режим розв'язав саме цей мішок. Напевно й сам не знає, як його загнати знову туди...

Однак лукавий спочатку випробовує нас спокусами, обіцяє кинути до ніг свід, піднімає попід хмари, а потім випускає на побиття й вселюдське осміяння. Чим вище піднімає, тим стрімкіше падіння. Приземлення може бути не в президентське крісло. Княжий дух Києва неодмінно відторгне цей некаякий дух і виплюне його зі своїх уст.

Але у Віктора-переможця, напевно, буде програма спасіння Донбасу. Погамувати фізичний голод можна швидко, а от із голодом духу важче буде впоратися. Ця духовна амброзія пустила глибоке коріння. Імперській людині, яка прагне бути чияюсь власністю, котра не живе без кумирів, до того ж, свідомість якої отруєна страшною дозою діоксину українофобії, потрібна особлива програ-

ма. Програма порятунку Донбасу. "Програма SOS". Виконали свою місію і наші сміливі, мужні й мудрі політики. Хотілося б, щоб чоловіки-переможці ніколи не впади в амнезію — завжди пам'ятали, що в підмурівок перемоги найважчі камені поклала ця тендітна, чарівна зовні, неймовірно могутнього духу жінка, ім'я якій — Юлія.

Однак є ще одна місія — найдоленосніша. Місія народу. Всього, від низів до вершин. Гайдамацько-козацький ген дрімав не летаргійним сном, а тим, що зміцнює імунну систему духу. З'явилось покоління освічених і толерантних борців, своєрідна духовна Січ, яка вибрала дорогу правового поля борні, несподівану для тієї частини густо заселених регіонів, де ще живуть і працюють ідеали совкізму, помінені на капіталізм джунглі, та обертається маховик тоталітаризму. Де мешкає зазомбований народ, которого обібрали до нитки, а потім кинули йому крихти з панського столу і він з одержимістю смердів-поган вірить у свої божки, бо вони вижили

християнського духу, який так плекали їхні попередники — князі і гетьмани. А телекамери фіксують одухотворені гарні лиця, сяючі очі, посмішки, бо так світиться лише лик людини, що пізнала найбільший дарунок Бога — свободу. Так сяють очі лише у вільного й великого духом. Господаря, а не раба.

"Старший брат", що звик про весь український поступ говорити то з шовіністичною зверхністю, зневагою, роздратуванням, то з неприхованим сарказмом, раптом отетеріло замовк і теж, напевно, пригадав, що старший брат — такі ж Київ, швидше його прадід у далекому коліні. І чинив Київ, як він сам того не зміг зробити минулого року в силу свого національного малолітства, тоталітарного устрою й шовіністичного духу. І, може, він візьме собі цей урок від Києва, як брав від нього все краще протягом усієї своєї історії. Ось тільки його дорога буде значно важчою... І інші народи, можливо, підуть цим шляхом, і в цьому збудуться пророцтва про велич Борисфенового краю...

Тепер можна й глянути світові в очі. Він дізнався, що народ і зграйка його визискувачів далеко не одне і те ж. Що це — два світи, які жили майже паралельно. І це зловісніше утворення народ вирвав із своєї плоти і душі. Тепер можна не згорати від сорому за спитий імідж гарантії і ту ганьбу, яку він чинив. Усе залишиться лише його надбанням на день судний.

Це помаранчеве море буде грати перед кожним, хто верштиме долю України і, напевно, більше ніхто не посміє випробовувати його потаємні глибини... Ці помаранчеві стрічки, бантики, шапки, шарфи, куртки... Помаранчеві промені майоріли на рукавах, рюкзаках школярів, ними перев'язували ноги, чола. Красива символіка народного пробудження. Київські схили, хрещата долина ще й досі вібрують рефреном: "Нас багато і нас не подолати!" В оранж прибрали був транспорт, дерева. Помаранчеві стрічки майорять на соснах і берізках у лісах прикирської зони. Однак найсимволічнішою була така картина: край бордюру стояла ворона й тримала в зубах листівку: "Так! Ющенко!" Ця древня мудра птаха, яка, мабуть, бачила гетьмани і гайдамаків, напевно, багато чого могла б повідати тим, хто не може досягнути свободи, хто болісно і трагічно вибирається з рабства. Їхні уста ще волають "За Януковича!", а руки, які ще вчора трючили й жахалися державного прапора й махали радянськими, усе ж тримають сьогодні жовто-блакитні. Мітинг у Донецьку квітнув тими прапорами, що ще кілька років тому потоптувалися. Отож, справді все тече і все змінюється. Не за горами й інший мітинг. Коли в Києві помаранчева символіка стане буденністю, в Донецьку чи Луганську вона сприйматиметься святоково й переможно. На жаль, українське сонце сходить спочатку на заході й у Києві, а тоді рухається на схід. Така ось історична аномалія. Це воно випало пострадянську плісняву, плесб, що темно й зухвало нишпорив в українських засіках, перетлумив усе, радіючи, що цар спить. І от він прокинувся, дмухнув і змінив його. Ім'я царю-визволителю — Народ!

Український Мойсей прийшов?! Ми його вичікували, виглядали, приміряючи свою мрію до певних постатей і розчаровано зітхали. Ми знали, що він десь "визріває" у глибинах української долі й генетичного відбору. Були впевнені, що він прийде й неодмінно перекоїть, перебудує всю схему національного буття, національну душу, свідомість, усю сутність українця. Впаде своєрідним духовним метеоритом і переродить Україну. Але його прихід відбудеться десь аж через три—чотири покоління народжених після 1991-го. Бо існують закони часу, ті рамки, за які неможливо вийти. Бо ще надто живий страх у народі, не відступає розбрат — друг усіх наших ворогів. Виросла непробивна стіна злочинності, некерована сваволя олігархічно-мафіозного утворення, що іменує себе владою, яка стоїть так упевнено й монолітно і так мобілізована на свою непримиренність, що частки здавалося — зникне лише із зупинкою її біологічного годинника. Її здатність до подання всього багатства на землі й під землею, її спроможність проковтнути те, що могло б бути поживою мільйонів, уже нагадувало народні казки про семиголового Змія-Горинича, з пашечки якого вилітає вогонь і якого не можуть здолати найсильніші.

Але, сказано: що недоступне людині, те доступне Богам. За 13 років незалежності ми мовби й не помітили, що виросло нове покоління, і це вже третє покоління від тих уцілілих, народжених у тридцятих, й не несе генетичного страху перед репресивною машиною, обриси якої стали все чіткіше вимальовуватися в незалежній державі. Це вже нове гілля на понищеному національному дереві, дарма що Змії-Горинич намагався і його залякати всіма своїми пашечками відразу: злочинно всесдозволеністю й непогамованим апетитом, нешлифованістю совків, потоптуванням і зневагою національних і людських цінностей, неспроможністю осягнути такі одвічні величини, як честь, патріотизм, відповідальність за свою землю й народ, відсутністю шляхетності й державних мужів, непоминущим туском васала в очах, найзначимішим моментом у біографії якого була "місія" "сбегать за бутылочкой" у винно-горілчаній відділ гас-тронному. Як кажуть, від смішного до великого — один крок. Мучителям своєї народ називав "окайним" і викидав на смітник забуття й нещастя.

Здається, у влади було більш зірке око, ніж у всіх нас. Це вона досить точно вловила ту всенародну високовольну напругу, готову спопелити всі "подвиги" кучмівської епохи. І влада імені його патронату робить крок за кроком, до того ж не рятівні для себе, а такі, що розкривають усю її суть. Падає маска за маскою. За кілька днів до виборів стягуються війська до Києва і приводяться в повну бойову готовність. Хоча ніхто не сумнівався в сценарії залякування народу, йому намагалося повісити "локшину" на вуха, запевняючи, що це все на честь визволення Києва. Новітній "собирагель русских земель" із залізним лицем та

імперський блазень Жириновський мали доповнити ефект залякування. А потім — можна відкривати браму, за якою чекає озброєний "електорат донбаської національності", котрому вже перепала чорна робота. Пустити в хід усе, аби втриматися і загнати Україну в те стійло, в якому вона відбула століття і вирвалася, ледь жива. Гебістська путінська електронна машина прорухнула всі ходи тиску на народ, не поскупилася на "нужного претендента" із "соболіної царської казни", символічна роль якого зводилася б до кількох кроків у напрямку Кремля та "історичної фрази: "Чего изволите?.." Васал здавав, продавав, дарував Україну в роздріб і оптом, він вплив на українські простори стільки чорної отруйної води; рятуював свою шкуру, розраховуючи на Путіна, злого коміка Жириновського, персона нон грата Лужкова і доблесних хлопців із "Вимпела" й "Витязя". Був переконачений, що все проробив. Одного не врахував, що пан Хронос за своєю природою творчий, і поки він зводив українську Голгофу, дух народу творив.

ніків із котеджів, садиб у розкішних куточках, ресторанів. Діалог був короткий: "Сколько ты в это вложил?" Почувши відповідь, викладав суму і наказував зникнути, інакше втратить і саме життя. Масштаби цього явища останнім часом ставали все зловіснішими й жорстокішими. До рук прибиралися відповідні зони, території наукових інститутів, курортні території, узбережжя Чорного моря. Допінг, донорську підзарядку ця сила не просто одержувала від провладних структур, де також чинився безкрай, а вони ставали то конкурентами, то діловими партнерами. Закон не працював, законники у своєму загальній зрадженості Феміду. Народ дивився на все, страждав, сяк-так виживав, проклинав своїх мучителів і накопичував у собі гайдамацькі настрої, елітний дух свободи і шире прагнення очистити від них свою оселю...

Цьому утворенню потрібна вже не лише домінуюча частина національного прибутку, а й саме державне кермо, щоб його безборонно втримати. Кримінальний світ це, по суті своїй, — дер-

лософія: чим гірше, тим краще. Тому вибір "лица донбасской национальности" для реалізації плану "слов'янського единства" був не випадковий. Задіяний був весь злочинний владний потенціал на всіх рівнях — від Кабміну до сільських рад, представники другої вічної професії, освітяни, "найканонічніша" і "найблагодатніша" у світі церква. Що було б, якби цей шабаш реалізувався, уявити не складно. Від Батієвої орди по світах розбіглися князі, лишивши на поталу народ. Тут розбігався б народ, а ті що залишилися, були б кинуті на поталу й муку. Братки й громадяни помінялися б місцями осідлості. Події в Мукачевому й Ужгороді — це короткі й, дасть Бог, неповторні моделі буття, яке перенеслося б, як кліше, на всю Україну, коли б "донбаське чудо" стало б надбанням усієї України. Найстрашнішою зброєю недовченого деспота при владі, особливо того, що вийшов із приниження, жорстокості, дитячих образ, є заздрість. Непрощення того, що він прийшов у світ, цінності якого не збігаються з його цінностями. Тому не він буде дотя-

ючи Дідову Доньку, та найбільше її дратує врода пасербиці. Тому личко їй вимазують дьогтем, щоб ніхто більше не захоплювався тією красою. Герой нашої сучасної народної казки, у когось душа вимазана дьогтем, напевне, найбільше не прощав великому Українцю, що при "розподілі" Господніх щедрот тому було дано все, а йому дісталася пекельна душа з чорною міткою і однойменною зовнішністю...

Отож, кримінальна сила, що культивується в період руїни, вже завмерла в позі стрибка і навіть робила зусилля у слові "Україна" зробити коректорську правку, помінявши місцями літери "к" і "р". Вибігла із тої щілини, про існування якої ніхто навіть не здогадувався. Допокі представники понад 50-ти нині існуючих в Україні партій переконували одну одну, що лише їм відома формула вселенського щастя, сила визріла. Поки точилися баталії між комуністами й патріотами, СПУ та СДПУ(о), регіональниками й селянськими партіями, промисловцями й "зеленими", партіями, зорієнтованими на

зокрема. І кожен виконав у цій доленосній добі свою місію, написав великі й малі сторінки в книзі буття України. Хтось, може, написав цілі розділи, хтось — бодай один рядок, хтось — літеру, кому, але вписав. У ці дні творилися просто-таки біблійні дива. Про "зерно" й "кукіль", "Зерно" засвітилося на весь світ. І "кукіль" чітко заявив про себе й допомагав вполювати Україну. Це той вічний прощарок, жива "маржа" на торжищі, де купується-продається Україна. Порода тридцятисрібників. Вони легко вискакують на сани переможців, навіть якщо їх явно верне від того духу. Звично міняють символіку кольорів, політичну платформу, запевняючи всіх і себе, що "ніколи не пристосовуються". (Напевно, тому, що пристосованість — явище не змінне, а стабільне.) Якщо сани, на яких вони їдуть, раптом застрягли, легко пересідають на воза, що їде в протилежному напрямку, бо ж там не треба терпіти холоду, голоду, страждати душею й плоттю. І на возі, маючи затишне місце, виголошують осанну возу, до того ж "мудро, далекоглядно, доленосно", демонструючи свій відхід від саней, але не остаточний і не категоричний. Залишають ту щілину, якою можна буде пе-

УКРАЇНСЬКИЙ АРМАГЕДДОН, або «УРКАЇНИ» НЕ БУДЕ

Не сподівався, що в надрах ошуканого, знесиленого, розвіяного по світах, голодного, нездорового, обібраного до нитки чорнобильського народу народиться Мойсей — Дух національної гідності, Дух свободи, політична нація, політична воля, народна мудрість, мужність і стійкість. Месія, що знає таємний вхід в Україну Обітовану, що дав щигля ще більш змиршавілому й нажаханому такою непередбачуваною й несподіваною зрілістю народу остаточно деградованому президентові.

І це, може, одне з тих чудес, які будь-коли творилися на цій землі. Це той випадок чудотворення, коли зло Господь перетворює в добро. Народ не покарано за злочини його поведирів. Якщо він одержав "амністію", отже, ці поведири не були його органічною частиною. Це був різновид небагаточисленної, але зловісної орди, яка встигла за свій набіг добряче знесилити Україну. Непогамовані апетити усіх орд закінчувалися їхнім повним зникненням.

Її поява на історичній арені була закономірною. Партійно-комсомольські функціонери еволюціонували в олігархів-капіталістів, не спроможшись подолати в собі ментальність булгаківського швондера-шарікова. Саме це клоноване поєднання й спричинило державний рекет! Ця сила еволюціонувала й підготувала ґрунт для появи й процвітання ще небезпечнішої — кримінальної, що починала свою діяльність із контролю над ринками, торговими точками, лотками, нічними клубами, казино. А далі міцніла й прибирала до рук наркобізнес, торгівлю людьми, приватизувала потужні заводи, концерни, газові компанії й шахти, поволі вклинюючись у державні структури. Прибирала до рук усе, на що клала своє недремне око. Виселяла влас-

жава в державі. Вона має свою чітку ієрархію, свої авторитети, свій соціальний поділ, свою еліту і свою чернь, яка виконує найбруднішу роботу. Але переходу "еліти" цієї кримінальної структури в державні структури раніше не спостерігалося. Кримінальні авторитети ніколи не замахувалися на престольні місця. Кучмодержавне утворення не лише дозволило цій паралельній державі наблизитися впритул до української, а й створило всі умови, щоб вона сформувалася й очолила її.

Сила ця надто зорганізована. Кажуть, що однією з причин активної участі Путіна в українських виборах є й те, що солнцевсько-московські братки добряче допекли йому і він прагне спекатися їх, спровадивши в Україну. Тому так "гуманно" й "сердечно" російський президент у телеєфірі говорив про подвійне громадянство, так співчутливо доводив, що це в інтересах українсько-російських родин та щоб вони безборонно іздали в гості на вареники й млинці. Це вже був крок наступний, а попередній, стратегічно-КГБістський, зроблений ще в часи "касетної ери". Імперська мишоловка спрацювала. Якщо в неї ввіймаю главу держави, то автоматично потрапить туди і сама держава. Що погано для Європи й Америки, те прийнятне й вигідне для Росії. Чим більше світ копили губи, дивлячись на матюкливого гаранта "з бодуна", як на своєрідне НЛО у світі політичної еліти, тим "понятней" він ставав для Кремля і тим глибшала його борозна в напрямку Хутора Михайлівського і гарячішими — обійми північних братів.

Повірити, що претендент на наступництво симпатичний гарантові та що це справді щирий, внутрішній його вибір, майже неможливо. Знову спрацювала комуністична фі-

гуватися до нього, а світ "вирівнюватиме" під себе в один спосіб — знищувати тих, котрі не схожі на нього. Він готовий пронестися смерчем по людських душах, мудрості, освіченості, моральності, порядності. Диктатор, що виніс образу на світ зі своїх дитячих років, ущерблений і незігрітий теплом родини, наділений комплексами, жорстокістю й заздрістю — це своєрідна космічна діра для не одного народу...

(Не лише страх, а й сатанінська заздрість вирила тим, хто не прощає Віктору Ющенку всієї його суті: української широкі люблячої душі, патріотизму, професіоналізму, особливо чоловічої вроди, яку, навіть сидючи на мішках із краденими в народ грошиками, не купиш. Складну суть цього людського гріха ми пам'ятаємо ще з тих простеньких українських народних казок про Бабину й Дідову Доньку. Розперезана Бабина Донька не просто забирає все, всіляко принижуючи й відтісня-

Європу й Москву, тими, що тяжіють до західної цивілізації й азійської, літніми й "озимими", що не витримали малого заморозку, великими олігархами й меншими, щирими й фарисеями, ця сила зріла, зріла й визріла в клан того кримінального масштабу, який став формувати весь економічно-політичний клімат держави, здобувши всі гарантії від гаранта. Господь дозволив їй з'явитися, як і дозволив з'явитися такому антиукраїнському, антинародному, а нині бачимо, й антилюдському феномену, як Кучма. З цілком певною місією — батога. Інакше народ не прокинувся б. Коли б не таке відверте й всепожираюче-цінічне зло, не відбулося б цього всенародного прозріння і зрілості, виходу народу зі сплячки, страху, байдужості, звикання й потурання злодіям, їхньому безчестю та безкраю.

У Помаранчевій революції, як на зрізі дерева, стало видно всі наші нашарування, усіх нас загалом і кожного

хтось. Хто-то випхав, хтось понес-лю" на санях, на возі в нього поглив теплі, а шлунок перетравлює смакоти. І місце чисте — не конюха й не іздового... Ось тільки душа ніяк не зустрінеється з Душею України. Вона спрорваджена з Тайної Української Вечері, де перебуває Господь зі своїми Ангелами, Народ і його Доля. І коли б явився хан Батий, батюшка-цар, Іван Брюховецький, Сталін, Гітлер, чи й наші князі-гетьмани, неодмінно "не пристосовувався" б і до них. Це явище нездоланного кравчукізму. Майже символ. Щоб він залишався в ментальності українця отаким собі біблійним "соляним стовпом" на руїні пострадянського Содому-Гоморри. І відлякував, і застерігав як вічне нагадування, що спасенна "сіль землі", і соляні стовпи гріхопадіння — як день і ніч, як правда і лжа.

Справді, наша новітня історія надто густо засіяна отими правнуками поганими "славних прадідів великих". Чи можемо ми уявити, що Володимир Великий або його син Ярослав Мудрий йшли за порадою до печенізького князя, Володимир Мономах — до тмутараканського, а Богдан Хмельницький просив поради в єзуїтів? Чи хтось із суцільних правителів держав знає таку, унікальну в своїй нікчемності практику, щоб глава держави, гарант, літає за порадою до свого сусіда, що йому робити та як йому впокорити свій народ, який він довів до ручки й крайньої межі терпіння? Того сусіда, який ще й досі дражливо реагує на слово "незалежність" і в потайних своїх мріях хоче її зілківдувати. Чи ж шкура усе ж дорожча за честь? Однак кожен рятівний для них крок і задум Ангели Божі перетворювали в поразку та ганьбу. Та й великий північний радник цього разу вистрелив "у молоко". Віднині в нього проблем побільшає, а Україна стане просто-таки палицею у колесі його

Продовження на с. 6

Юрій Нікітін

Юрій Білоног

УКРАЇНСЬКІ ОЛІМПІЙСЬКІ МЕДАЛІ

Перший день змагань на Олімпійських іграх в Афінах приніс Україні дві медалі — "золото" Яни Ключкової на 400-метрівці в комплексному плаванні та "бронзу" в змаганнях фехтувальників від Владислава Третяка. Другий день змагань приніс Україні другу найвищу нагороду. 19-річна Олена Костевич з Чернігова здобула перемогу в змаганнях зі стрільби із пневматичного пістолета з 10 м. Четвертий день став днем позитивних емоцій: українці зібрали найбільший "урожай" олімпійських нагород. Перемога Яни Ключкової на 200-метрівці комплексним плаванням дозволила їй, до речі, вже чотириразовій олімпійській чемпіонці, увійти до п'ятірки найтитулованіших атлетів України за всю історію виступів. Дві золоті медалі Юрія Білонога та Наталії Скакун стали нагородою за проявлену українцями високу майстерність та волю до перемоги. Ще однією нагородою поповнилася скарбничка української збірної на Іграх XXVIII Олімпіади в Афінах, — це бронзова медаль, яку на 100-метрівці батерфляєм здобув Андрій

Валерій Гончаров

«О СПОРТ,

А таки їх чимало, спортивних здобутків, у році, що минає. Ми з вами стали свідками видовищної Олімпіади, де українці завоювали 9 золотих медалей, і це — прогрес! Як і кожного року, ми дізналися ім'я нового чемпіона України з футболу. З неймовірним азартом спостерігали за виступом наших футбольних команд у Лізі чемпіонів та Кубку УЄФА. Брати Клички своїми "помаранчевими" боями дарували нам утіху. Одним словом, ми жили й насолоджувалися святом, яке творили наші спортсмени. Тож спробуємо пригадати найцікавіші спортивні події року, що минає.

рій Сердінов. Дев'ятий день олімпійських стартів в Афінах поповнив здобутки нашої команди золотою, срібною та бронзовою нагородою. Чемпіон Європи зі стрибків на батуті, 26-річний Юрій Нікітін виступив бездоганно й заслужено переміг. У ваговій категорії до 66 кг у вільній боротьбі не було рівних Ельбрусу Тедеєву. Свій тріумфальний похід за медаллю найвищого ґатунку Ельбрус завершив перемогою у фіналі над американцем Джа-мілом Келлі. У фіналі Олімпіади Україна посіла 12 сходинку в загальному командному заліку, здобувши 9 золотих медалей.

Збірна України на Паралімпіаді в Афінах завоювала 55 медалей, 24 із яких — золоті, 12 срібних та 19 бронзових. Найбільше медалей українці вибороли в плаванні та

Олена Костевич

легкої атлетиці. У загальнокомандному заліку українці фінішували шостими, поступившись лише Китаю, Великобританії, Канаді, США та Австралії.

ЧЕМПІОН ІЗ ПОМАРАНЧЕ- ВОЮ ХУСТИНКОЮ

Віталій Кличко завершує 2004 рік у ранзі чемпіона світу серед професіоналів, де він тримає й верхній рядок у рейтингу WBC. Загалом у TOP-списках кращих боксерів планети за чотирма провідними версіями зареєстровано дев'ятьох українців.

Серед еліти світових боксерських рейтингів міцно тримаються наші Тарас Біденко та Олександр Дмитренко, які представляють німецький клуб

Наталка Скакун

"Юніверсіум". Обидва боксери отримали високі місця в рейтингу за версією WBO. Біденко посідає тринадцяту сходинку, а Дмитренко чотирнадцяту.

Володимир Кличко, який після перемоги над Даваррілом Вілліамсоном не проводив двоюбою, за версіями WBC та WBA має тринадцяте місце, а в WBO — четвертий. Піднявся в реєстрі найсильніших у суперсередній вазі й дніпропетровський боксер Віталій Ципко, що на професіональному рингу ще не зазнав жодної поразки. У TOP-списку за версією WBA Ципко посідає дев'яте місце, а в IBF — восьме сходинку.

Стабільно продовжує утримувати свої позиції в супер-напівсередній вазі Сергій Дзиндзирук. За версією WBC він — п'ятий, у WBA — дев'ятий, у WBO — перший та в IBF — чотирнадцятий. До речі, Дзиндзирук єдиний із українців, хто представлений у всіх чотирьох провідних рейтингах.

ТРІО В УЄФА

Король спорту — футбол — був, є і, мабуть, залишиться ключовою фігурою в нашому спорті. З

Ірина Мерлені

Віталій Кличко

року в рік ми помічаємо прогрес вітчизняних клубів, і на цьому не варто зупинятися. Звісно, плямою залишається легіонізація чемпіонату. Адже виходить так, що футбольну історію нашої держави творять іноземці. Але залишаймося оптимістами й вірмо в світле майбутнє. Приклад потрібно брати з дніпропетровського "Дніпра" — без жодного легіонера й майстровитий футбол. Тож спробуємо коротко оглянути здобутки вітчизняних команд та збірної в 2004-му.

Як і завжди, цікавою видалася боротьба "Динамо" й "Шахтаря". Цього разу щастя посміхнулося киянам, які стали одинадцятиразовими чемпіонами України. Донеччани ж задоволюються другою сходинкою та Кубком України, який гірники вибороли в боротьбі з дніпропетровським "Дніпром". А "Дніпро" та "Металург" (Д) задоволюються відповідно третьою та четвертою сходинками.

У серпні ці команди розпочали боротьбу за єврокубки. Чемпіон та віце-чемпіон — у Лізі чемпіонів, а дніпропетровці з донеччанами — в Кубку УЄФА. Відбірковий турнір змогли подолати лише три клуби. Цього року, в друге за історією незалежної України, наша держава була представлена двома команда-

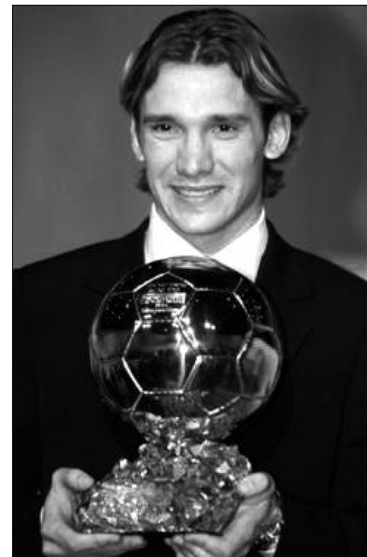

Яна Ключкова з тренером-наставницею

ми в Лізі чемпіонів. Ще навіть не знаючи, які суперники будуть у нашій групі, ми себе тішили ілюзіями, що хоч одна команда та зможе подолати груповий етап найпрестижнішого турніру. Однак не склалося.

Збірна України з футболу стала переможцем першості світу серед студентських команд. Змагання проходили в іспанському місті Пальма-де-Мальорка, де українці у фіналі обіграли команду Бразилії з рахунком 3:1.

Юнацька збірна України з футболу U-19 теж не пасла задніх у цьому році, й стала бронзовим призером Чемпіонату

Андрій Шевченко

Ельбрус Тедеєв

Європи-2004 серед юнаків до 19-ти років.

Національна команда на чолі з Олегом Блохіним подібними досягненнями поки що похизуватися не може, але вся боротьба ще попереду. Перша сходинка з трьома перемогами, двома нічийними результатами та з нулем поразок. Цей здобуток дозволив українцям набрати одинадцять очок та впевнено закріпитися на першій сходинці турнірної таблиці. Блохін своє слово тримає!

А ШЕВЧЕНКО — НАЙКРАЩИЙ!

Кінець чергового спортивного року в Україні ознаменувався світлою та довгоочікуваною подією. Форвард італійського "Мілана" та збірної України Андрій Шевченко отримав "Золотий м'яч" — приз найкращому футболістові Європи.

Отож, згідно з версією спортивних українських журналістів, список десяти кращих спортсменів:

1. Яна Ключкова — плавання.
2. Віталій Кличко — бокс.
3. Юрій Білоног — легка атлетика.
4. Андрій Шевченко — футбол.
5. Ельбрус Тедеєв — вільна боротьба.
6. Валерій Гончаров — гімнастика.
7. Наталка Скакун — важка атлетика.
8. Юрій Нікітін — стрибки на батуті.
9. Ірина Мерлені — вільна боротьба.
10. Олена Костевич — кульова стрільба.

Підготував
Олександр ТРАВ'ЯНКА

Засновник: Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка.

Реєстраційне свідоцтво КВ № 4066 від 02.03.2000 р.

Головний редактор Любов Голота.
Шеф-редактор Павло Мовчан.
Редколегія: Л. Голота, Я. Гоян, П. Мовчан,
А. Погрібний, О. Пономарів, І. Юшук.
Комп'ютерна верстка:
Ірина Шевчук, Оксана Петриченко.

Адреса редакції: вул. Хрещатик, 10-Б, м. Київ, 01001.
Тел./факс 228-01-30. E-mail: slovo_prosvity@ukr.net
http://slovo.prosvita.com.ua
Передплатний індекс 30617.
Видруковано з готових фотоформ на комбінаті

Редакція листується з читачами тільки на сторінках газети і надіслані рукописи та світлини не повертає. Залишає за собою право редагування та скорочення текстів.

Богдан ЧЕПУРКО КРИНИЦЯ

Ти засни, і най тобі присниться —
Ця весна нікуди не втече! —
Вертикальна вулиця криниці,
По якій відро води тече.

Чуєш? В ній виспівують підземні
Три потоки від серця землі...
Б'ють і б'ють у лоно тайни темне
Журкала великі і малі.

На Майдан вихлюпується Слово,
Що його дух Божий дарував,
І гримить у серці — кров до крові —
Гнівної любові перезва.

Тут небесний уряд України,
Що веде цю Кулю крізь віки...
Тут ідуть до Мами всі коліна,
Всі її земні материки.

Тут стоїть почесна варта людства
Й б'ють джерела первородних знань.
Тут слова Івана Златоуста
Пробивають золоту гортань.

Й постає триликий ключ із криці,
З'єднуючи піснею часи...
Припадеш до отчої криниці
І промовиш: "Отче наш, еси!.."

Відроди колишню добру славу
Для відкритих і великих душ...
Дай нам днес оновлену державу,
Що її веде державний Муж!

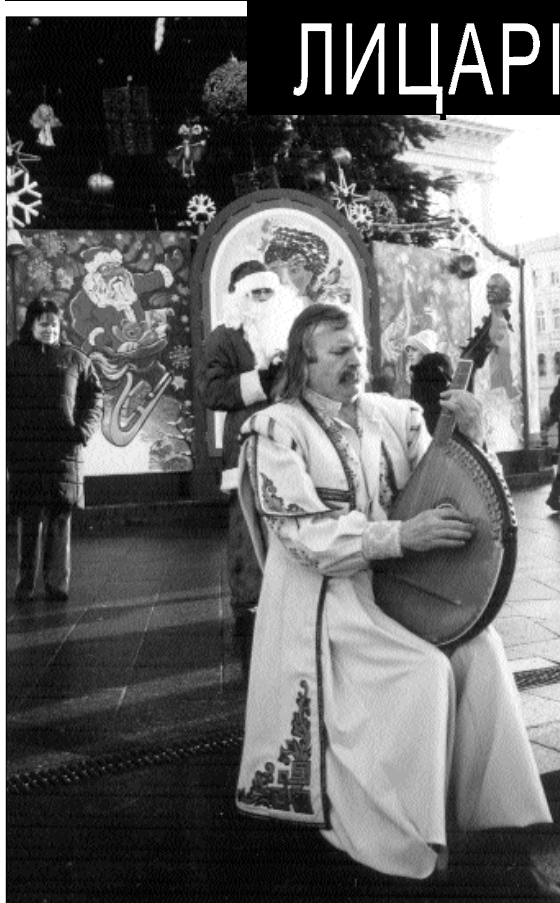
3—9.12.2004 р.

фото Оксани Чечури

фото Оксани Чечури

ЛИЦАРІ УКРАЇНИ

фесор Петро Кононенко запросив на сцену заслуженого артиста України, кобзаря-лірника, козака-характерника Василя Нечепу — зал затамував подих: чекав дива дивного. І не помилився! "Молитва" в супроводі ліри — "Ти плачеш, Господи! Твоя сльоза..." та "Отче наш, батьку Шевченку" прозвучали як заспів до семи сценічних програм митця, з якими Василь Нечепу концертує і в українських селах і містах, і в близькому та далекому зарубіжжі, де наші співвітчизники завдяки спілкуванню з нашою піснею, нашою думкою мають змогу мовби повернутися до рідних країв...

І не лише "про що співаємо", а й на якому рівні професійна досконалість виконавця — його голосові дані, інструментальний арсенал, орнжування супроводу на лірі й кобзі, та й енергія подачі — все має першорядну ваговитість!

У прозових рецитаціях на тлі струни-співаниці чи кобзових акордів "відбоєм" Василь Нечепу розповідає про долю Кобзареву, про своє навчання у визначних "кобзарів-гомерів" Олександра Корнієвського та Оврама Гребеня, а потім якось ніжно і м'яко перейде до улюбленої пісні Тараса Шевченка — "Ой зйиди, зйиди, ти зиронько та й вечірня"... А заоханість у пісні рідного Подесення, що були записані з голосу матері Олександра Довженка! Адже під ці пісні засинав малий Сашко, про що згадується в його "Зачарованій Десні"... Василь Нечепу майстерно цитує уривки з цього твору, веде кобзарські оповіді про славетних синів Чернігівщини, ілюструє на грашами та співом. А кобзарі ж не лише лі-

нуть — і родні до... з Носів... дадо — доброї пам'яті Олександра Білаша, пісня якого на вірші Дмитра Павличка "На Чорнобиль журавлі летіли" звучить у цій програмі, і Анатолія Пашкевича.

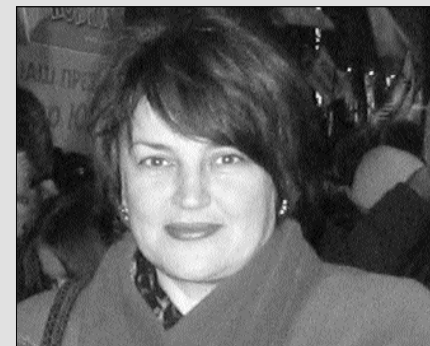
Творчий портрет кобзаря-лірника Василя Нечепи був би недокінченим, якби ми не згадали про його аскетичну напружену роботу з самовдосконалення. Я цікавився нашим характерництвом, цілітєльством, йогою, й розумію, що медитації пана Василя, в які він утаємничив мене перед концертом, дають йому і його голосу ту молодечу силу й енергію, яка так захоплює, налаштовує на резонансну взаємодію виконавця і слухача. А посвячення в характерники В. Нечепи пройшов у київського панотця цієї сакральної справи Володимира Холошні.

Після концерту глядачі могли пересвідчитися, що можливості людини надзвичайні: асистенти п. Холошні приготували "перину" — гострі шпичаки, на які козацькими м'язами спини вкладається пан Василь — і ні сліду на голому тілі! А потім — босий по битому склу. Та це — не шоу. Це — гарт, "щоб шаблі не брали, щоб кулі минали голівоньки наші", як співається в пісні козацького коша... Знаю, що й по гарячому вугіллю ватри босоніж ходить цей лицар духу... Тож коли запитав у друзів-кобзарів про враження від зустрічі з Нечепою, голова Національної спілки кобзарів Володимир Єсіпок, професор кафедри бандури КНУКіМ сказав, що він у захваті від цього творчого вечора й від виконавського рівня співця, кобзаря-лірника Василя Нечепи...

Наприкінці присутні відгукнулися на заклик просвітян і зібрали на спорудження храму Тараса Шевченка в Каневі триста п'ять гривень, які наступного ранку від Василя Нечепи переказано на відповідний рахунок.

Борис СПИСАРЕНКО

ВІТАЄМО!

Такими напруженими були ці 176 днів передвиборної кампанії, що ми майже забули про Новий рік. А рік зеленого Півня вже наближається. Хай кукурікає нам на щастя! Усім зичу успішних успіхів, добра й щастя! Хай вам Бог посилає доброго здоров'я і творчих успіхів, а нам — більше передплатників.
Хай збудуться всі наші мрії!

Наталія СКРИННИК

Відриваючи останній аркушик на календарі, кажемо собі: ну от, і минув ще один рік — вагома часточка нашого життя. Намагаємося згадати, яким він був, що встигли зробити, і тішимо себе: у новому році все буде краще...

Тож нехай це радісне свято принесе вам лише те, що ви замовляли під ялинку.

Хотів би побажати: щоб ваш комп'ютер ніколи не зависав, щоб ваш принтер друкував лише гроші Нацбанку України. І щоб у вашому житті ніколи не було відключення електроенергії...

З повагою
Мирослав БУРТОВИЙ

ПІДСУМКИ

МИСТЕЦТВО ТЕПЛИХ КОЛЬОРІВ

Цей рік багато в чому виявився неспокійним на попередній. Попри насиченість мистецькими подіями, варто зупинитися на двох, які сколихнули не тільки Україну, а й увесь світ, які стали певним культурним проривом. Перша — це фантастична перемога Руслани на Євробаченні—2004. Адже хоча й усі вболівали за нашу “дику співачку” та бачили, що за рівнем вона стоїть на голову вище від своїх конкурентів на пісенному конкур-

Стрілки великого річного годинника поглинають останні дні-хвилини, що залишилися до 12-ої. Незабаром почнеться новий кругообіг. А час, що залишився, традиційно використовується для екскурсів у події поточного року. Які “кадри” були найцікавішими, найбільш вражаючими? Підбиття підсумків, зокрема в культурному житті України — справа непроста. Щороку, незважаючи на цілий набір труднощів, відбувається величезна кількість найрізноманітніших культурних заходів, з яких часом важко вибрати найособливіше.

сі, але особливо не вірилося, що Європа, яку важко чимось здивувати, віддасть перевагу країні, яка до останнього часу залишалася “terra incognita”. Та раптом сталося диво (хоча й щоб воно відбулося, було вкладено багато праці) — переконлива перемога Руслани завдяки величезній підтримці глядачів із багатьох європейських країн. І, як відомо, наслідок перемоги — проведення ювілейного, 50-го “Євробачення” в Україні. Це — великий шанс заявити про себе як про висококультурну, цікаву,

гостинну країну, нарешті створити собі позитивний імідж. Мабуть, усі ми добре пам’ятаємо і радість від перемоги, і хвилювання, чи вдасться всього лише за рік створити необхідні умови для проведення конкурсу.

Ця перемога, можливо б, і залишилася найгучнішою подією в культурі за рік, якби не Помаранчева революція. Тема № 1 не тільки в Україні, а й по всьому світі. Завдяки їй нас перестали ототожнювати з Росією або асоціювати з Чорнобилем, дешевою робочою силою і високим

рівнем корупції. Про нас нарешті заговорили як про країну, яка прагне до свободи, де люди мають високий рівень суспільної свідомості. “До чого тут культура?” — може виникнути запитання. А до того, що ця революція стала ще й культурною. Причому колосальний сплеск стався саме в народній культурі. Можливо, ми думали, що фольклор — це виключно старовина. Виявилось, що ми стали свідками народження новітнього, сучасного нам фольклору. Вже дуже багато років здавалося, що ми не здатні з гумором відреагувати на події в країні — а отже, критично їх осмислити. А тепер — варто було вийти на Майдан, як одразу опинявся в дивовижному культурному просторі. Наші люди нарешті “прокинулися” — причому феєрверк народної творчості та гумору розпочався ще до революції: варто згадати всі влучні реакції на маразми передвиборної кампанії (мальовнича серія на тему “тому що”, картинки, анекдоти, пісні про яйця тощо). А вже під час революції народна реакція стала надзвичайно швидкою та дотепною. Прямо на Майдані можна було подивитися малюнки, прочитати вірші та гумористичні написи, послухати пісні. Та й професійні митці не спали. 17 днів трива-

ли концерти на Майдані — в такій концентрації українська пісня ще не звучала ніколи. І ми змогли ще раз пересвідчитися, що наша музика — розмаїта, мелодійна, гарна, нічим не гірша за чийсь іншу. Вже вийшло кілька музичних компіляцій на дисках (як офіційних, так і піратських), де зібрані пісні, що звучали на Майдані. Відбулися виставки, присвя-

ли та в центрі уваги цього мистецтва. Було проведено навіть цілий мистецький перформенс, — коли художники розмілювали намети на Хрещатику. Почали виходити збірки “помаранчевих” віршів та літературних творів. А Києво-Могилянська академія вирішила відкрити музей революції, де планується збирати все, що з нею пов’язане — отож, експозиція обіцяє бути вельми насиченою. Таке творче піднесення ніби ілюструє відому дитячу пісеньку, — коли люди “оранжеві песні оранжево поють”, або малюють картини в улюбленому жовтогарячому кольорі. Тож Помаранчева революція виявилася справжнім індикатором творчого потенціалу народу — вже відомі таланти активізувалися, а поки що невідомі — прокинулися. Здається, ми стали не лише пасивними споживачами, ми самі стали активними творцями — і своєї долі, і своєї історії, і своєї культури.

● Катерина ТАРЧЕВСЬКА
Фото Ганни ОБОРСЬКОЇ

З наближенням Нового року ми очікуємо народження не тільки наступного етапу в житті, а й казкового дива. Головне — не тільки відчувати, а й зберегти його, навіть коли свята вже минули. Нехай це святкове диво відлунує у вашій душі протягом усього року. А оскільки до нас приходить рік Півня, то нехай ваше життя заяскравіє такими ж веселими барвами, якими майоріє півнячий хвіст.

Катерина ТАРЧЕВСЬКА

КОЛЯДА ЙДЕ, ГОРБОКОНІКА ВЕДЕ!

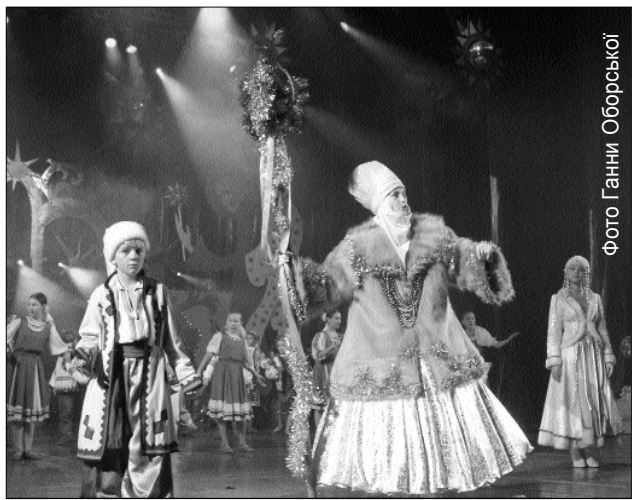

фото Ганни Оборської

Новорічна вистава в столичному Міжнародному центрі культури та мистецтв не лише відтворює всі святкові зимові настрої як українського люду, але ще й тих народів, землями яких подорожує казковий персонаж Горбоконик. Чого тільки не побачив він на шляху до здійснення земного щастя двох закоханих сердець! А дорослий, заполітизований глядач пізнає серед казкових персонажів і тих, хто уособлює добро і зло. Триумфально перемагає добро. Ця добра казкова традиція і є стрижнем неповторності та духовності новорічних казкових дійств, вона ж надихає митців: режисера Олега Марцініва та композитора Олександра Спаринського, які

вже не один рік разом із групою співаків та артистів радують малечу своїми виставами, які можна впізнати з перших акордів. Мажорність музичного матеріалу та режисури, що ґрунтуються на основі національного духовного скарбу в контексті української ідеї — це стиль і почерк колективу митців-однородців. Творчість — це те, що на серце лягає і проростає визнанням серед шанувальників усіх поколінь. Неспроста ж разом із дітьми на виставу прагнуть потрапити батьки та дідуся з бабусями. Тож зал Міжнародного центру культури та мистецтв — завжди переповнений.

Цьогорічна вистава оздоблена іменами найкращих українських співаків. Віктор

ТЕАТР

Шпортько, Олександр Василенко, Лідія Михайленко, Ірина Грей — виконавці сольних партій. Вистава обрамлена дитячими голосами учасників вокально-танцювального ансамблю “Світанок”, дитячого хору Держтелерадіо. Динаміку дійства забезпечують танцювальний колектив “Пульс” та школа Олімпійського резерву. І на завершення — виступ волохатого улюбленця малюків, якого кожен із присутніх у залі прагне роздивитися зблизька, — звичайно ж, Михайлика — звіра й актора, який щороку удосконалює свої ведмежі трюки. Малюки зграйками збігаються до сцени, батьки хвилюються, а проте вже Дід Мороз, Снігуронька та Коляда розсаджують збуджених малюків біля рідних та близьких. Кожне сидить і чекає на диво. Ось так твориться новорічний настрій та запам’ятовується колядка на Різдво. Тож цього року малюків порадує Горбокониківі пригоди, історія двох закоханих сердець та їх різдвяні подаруночки від дерев’яного Півня, що пануватиме наступного року, а ще — свято очікування свята, Великої Коляди.

● Леся САМІЙЛЕНКО

Знову очікування цієї непересічної події. Знову це практично стерте зі свідомості молодого покоління напівмістичне дійство. Вечорниці. Хлопці й дівчата, які в селах збираються біля клубів, нагадують випиті яйця, яке зовні зберігає свою форму, але всередині вже нічого немає. З цього яйця вже не буде нового життя. Здавна дівчині з хлопцем можна було знайомитися тільки на вечорницях, лише під час запальних танців, ігор, найрізноманітніших праукраїнських свят. Усмістка була закладена в переплетенні прадавного міфічного світу, обрядових свят, дійств, близькості до природи, зв’язку поколінь. Хіба Купало, пошуки цвіту папороті, Калита, ворожіння, обрядові танці на найвищій

ЗНОВУ ВЕЧОРНИЦІ

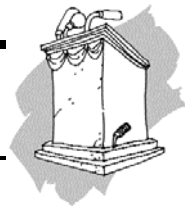
горі села чи спів веснянок чимось гірші чи нудніші за той стиль марнування вільного часу, яким захоплюється сучасна молодь? Той, хто цього не розуміє, просто ще не відчував енергії вечорниць. Їх

ТРАДИЦІЇ

очікування. Сили, енергії, радості та вражень, які отримувеш у невеличкому приміщенні клубу “Бабуїн” у Києві. А як прийде весна, коли можна буде втекти з сірого міста, ці загадкові вечорниці просто не відпускати нікого зі свого полону. Олег Скрипка разом із великою кількістю ентузіастів знайшов ту ниточку, якою може бути вишитий змістовний, унікальний диво-візерунок, що своєю цінністю поринає у глибину тисячоліть. Процес пошуку себе набирає обертів. І він — незворотний. Лише нація, яка знайде себе і відчужене могутнє коріння, зможе заявити про своє неповторне “я” на весь голос.

● Богдан ГДАЛЬ
Фото Наталки СИДЬ

ПІДСУМКИ

Перед переголосуванням другого туру виборів президента 26 грудня штаби кандидатів на найвище державне крісло діяли інакше, аніж під час попередніх голосувань. Штаб Ющенка, зважаючи на прийняття в пакеті Верховною Радою Закону України “Про особливості застосування Закону України “Про вибори Президента України” при повторному голосуванні 26 грудня 2004 року”, убезпечив себе від основних методів фальсифікації 31 жовтня і 21 листопада, коли у всіх регіонах працювали “каруселі” з відкріпними талонами й маніпулювали голосуванням вдома. Інша справа — опоненти. Сам Віктор Федорович Янукович не раз заявляв про неконституційність нового варіанта закону про вибори президента. Розуміючи, що адміністратурою цього разу працюватиме не так ефективно, його команда перехоплює тактику Ющенка напередодні минулих голосувань і вдається до прямих зустрічей Януковича з виборцями в регіонах, спочатку східних, потім південних і центральних. Сценарій мітингів і навіть різновиди символіки (стрічки, шарфики, “бандани”) — аналогічні до вже розкрученої технології “Сили народу”. Хіба що Віктор Янукович, попри звинувачення опозиції, практично вперше довів, що має достатньо ораторських умінь, щоб розпалити й “спрямувати” публіку. Паралельно фракція Януковича в парламенті та союзники комуністи й “есдеки” об’єднують пакетною домовленістю, намагаються провести зміни до закону про вибори президента. Коли їм це не вдається, подають звернення до Конституційного Суду про визнання закону неконституційним. Урешті, рішення КС про те, що вдома можуть голосувати інваліди не тільки першої, але й 2 і 3 груп, приймається в суботу 25 грудня. Очевидно, воно вносить додаткову плутанину у виборчий процес, адже на заяви багатьох інвалідів просто фізично не встигають відреагувати дільничні комісії. З іншого боку, на більшості дільниць, особливо сході й півдні України до людей, які хотіли голосувати вдома, із виборчої скринькою виїжджали навіть без письмових заяв. Тому заяви команди Януковича про те, що практично ніхто з інвалідів не зміг проголосувати, є після поразки кандидата від влади й нового опозиціонера звичайним блефом. За даними з 225-ти територіальних виборчих округів, найбільша кількість людей, які проголосували вдома, спостерігається у Луганській і Донецькій областях. У Донецькій області проголосувало 88 тис. 482 виборці, у Луганській — 49 тис. 185 виборців. Далі йде Львівська область — 29 тис., Дніпропетровська область — 26 тис. 106, Крим — 25 тис. 281 виборець. Найменше проголосувало вдома у Закарпатській області — 3 тис. 566 виборців. З іншого боку, більшість інвалідів самостійно могла дійти до виборчих дільниць або ж подати заяви, щоби їх забезпечили відповідним транспортом.

Коли перед початком голосування “Сила народу” працювала на упередження конкретних механізмів фальсифікацій, то їхні опоненти, відсилаючи тисячі людей на захід і в центр, заздалегідь масово заповняли акти про порушення. Задовго до голосування стало зрозуміло, що команда Віктора Януковича вже не сподівається на перемогу в чесній боротьбі, а буде дублювати судовий процес опозиції у Верховному Суді, щоби визнати результати голосування недійсними.

Спрацювала так звана операція “двійники”. Тільки штаби Ющенка розкрили фальсифікації списків у Дніпропетровську (виявили 12 тисяч осіб, які включено до списків безпідставно). Така ж картина спостерігалася у всіх великих містах — від 6 до 10 тисяч “двійників” (коли тих самих людей включали до різних списків).

Щодо самих виборів, то кількість виборців, які на момент закінчення голосування отримали бюлетені, становить 28 млн. 826 тис. 598 осіб. За даними з 225-ти ТВК, 12 тис. 522 виборці скористалися правом проголосувати за відкріпними талонами. Найбільше за відкріпними талонами проголосувало в Києві (1 тис. 490 виборців) та в Одеській області (1 тис. 21 виборець), найменше — в Севастополі (42 виборці). Комітет виборців України в особі його керівника Ігоря Попова після закінчення голосування заявив про порівняно незначну кількість порушень, зафіксованих організацією під час виборів 26 грудня. Про відсутність системних масових порушень заявили також представники міжнародних правозахисних орга-

Фото Ганни Оборської

ВИБОРИ 26 ГРУДНЯ: ЯК ВОНО БУЛО

Однозначно, що стовідсоткового уникнення фальсифікацій не сподівалася навіть оптимістично налаштована команда Ющенка. Як виявилось, не у всіх територіальних виборчих округах сході було представництво цієї команди, тому там імовірність маніпуляцій була не меншою, аніж під час попередніх голосувань. Рекордна кількість наших і міжнародних спостерігачів на виборах також не гарантувала абсолютної законності голосування, адже 12 тисяч спостерігачів фізично не охоплюють понад 30 тисяч дільниць.

нізацій, спостерігачі від ОБСЄ тощо. Натомість російські спостерігачі від організації “За справедливі вибори” після оприлюднення попередніх результатів голосування, які засвідчили перемогу Ющенка, вперше (!) за період їхньої діяльності як спостерігачів на виборах у країнах СНД оголосили про безпрецедентні масові порушення під час виборів в Україні 26 грудня. І це було логічним для інтересів РФ, президент якої підтримував на цих виборах Віктора Януковича. Про масові порушення також оголосив штаб цього кандидата, а сам Віктор Федорович заявив, що ніколи не визнає цих виборів.

Загальна картина, яку формували зі своїх інформаційних джерел штаби обох кандидатів, була набагато спокійнішою, аніж під час попереднього голосування.

На дільниці № 56 Добропільського району Донецької області голова дільничної комісії, представник Ющенка, був жорстоко побитий людьми, які ввірвалися на дільницю, знищили документацію і вкинули додаткові бюлетені.

У свою чергу, в Євпаторії на виборчій дільниці № 8 територіального округу № 4 офіційний спостерігач від Віктора Ющенка Олександр Платонов виявив 720 захованих на підвіконні під рушником бюлетенів. Коли Платонов наблизився до підвіконня, голова дільничної комісії, представник Януковича Микола Філімонов “фізично йому перешкодив і грубо ображав”, а офіційні спостерігачі від Януковича склали акт на Платоніва про те, що нібито “він рився в бюлетені”.

На дільниці № 106 в окрузі № 183 Харківської області спостерігачі від Ющенка виявили близько 50 заяв на голосування вдома, які були написані однією рукою. При відвідуванні зазначених у заявах виборців з’ясувалося, що вони таких документів не оформляли. Натомість у 182-му окрузі агітатори від Януковича, за інформацією штабу Ющенка, всю ніч напередодні виборів збирали заяви про голосування вдома. До ранку 26 грудня на дільницях № 171, № 169, № 182, № 186, де кількість виборців не перевищує 600 осіб, заяв про голосування вдома нараховувалося по 160—200 екземплярів (у більшості випадків медичних довідок до цих заяв немає). До того ж, сотні заяв про голосування вдома в більшості округах задовольняли без медичних довідок.

Близько 17.00 у приміщенні ТВК № 38 (райцентр Царичанка Дніпропетровської області) член ТВК від кандидата в президен-

ти Віктора Януковича Юрій Павлушинський побив спостерігача від КВУ Сергія Рублевського. Павлушинський ударив Рублевського кілька разів після того, як Рублевський попередив його про порушення виборчого законодавства, зокрема член ТВК давав усні розпорядження головам дільничних виборчих комісій організувати голосування вдома за заявами, що були подані в день голосування, або взагалі без письмових заяв. У селі Червоновершка Компаніївського району Кіровоградської області (ТВО № 101, виборча дільниця № 116) невідомий водій підвозив людей похилого віку до виборчої дільниці та пропонував їм по 20 гривень, щоб вони проголосували за Януковича. Про це розповіли самі виборці.

скриньок сидів господар місцевої агрофірми і контролював, хто за кого голосує: “Якщо ви не за Януковича, то можете не голосувати”.

У Запоріжжі при перевірці списків виборців чотирьох дільничних виборчих комісій — № 76, № 77, № 78, № 79 — виявлено понад 5 тисяч прізвищ виборців, які були включені в списки по кілька разів за різними адресами місць проживання...

Загалом, порівняно з голосуванням 21 листопада, порушень зафіксовано значно менше, і більшість спостерігачів не вважають їх такими, що кардинально вплинули на результати волевиявлення народу. Неприємною особливістю цих виборів стали смертельні випадки. Команда Януковича заявила, що вибори спричинили смерть 8 осіб. Так, у місті Дебальцеве на 47-й виборчій дільниці округу № 47 померла від серцево-судинної недостатності Ася Щербатих, 1941 року народження. Проголосувати вона не встигла. Крім того, померли два виборці з округу № 49... На дільниці № 105 виборчого округу № 124 у Львівській області помер спостерігач від Віктора Ющенка Богдан Прудіус.

Щодо перемоги на виборах президента Ющенка вже практично ніхто не сумнівається. Попередні результати ЦВК дають розрив у 8 %. Швидше за все, Верховний Суд, навіть

ція нового Президента Ющенка. За всіма прогнозами, з Новим роком нас вітатиме ще старий Президент Леонід Кучма, й інавгурація Ющенка відбудеться вже після Різдва.

У свою чергу, Янукович заявив, що піде в жорстку опозицію. Є підстави стверджувати, що йому вже готують місце у Верховній Раді — можливо, на місце Зубанова, який уже тривалий час просить звільнити його від обов’язків нардепа. Поза всім, зрозуміло, що Янукович очолить нову політичну силу федералістів проросійського формату, яка формується на сході його ставлеником Кушнарським та іншими. Тим часом 28 грудня прем’єр вийшов на роботу...

Щодо команди Ющенка, то тут найперше формуватиметься урядова команда. На ключові ролі претендують Юлія Тимошенко, Петро Порошенко, Анатолій Кінах та Олександр Мороз. Своє місце знайде Олександр Зінченко, Віктор Пинзеник, Юрій Луценко. Хоча соціалістів, звичайно, важко назвати стабільним союзником Ющенка, і якщо амбіції О. Мороза зайдуть занадто далеко, можливий розрив хиткого ситуативного союзу. Тим паче в умовах, коли Юлія Тимошенко й Олександр Зінченко заявили, що можлива ревізія законопроекту № 4180 про конституційну реформу.

Так чи інакше, цей рік виявив шалений стрибок громадянського розвитку нашого суспільства. Не випадково Віктор Ющенко, підбиваючи підсумки, сказав: “Ми за 17 днів Помаранчевої революції зробили те, що не вдавалося зробити нашим предкам десяти років. Я дивуюся, що декілька мільйонів людей творять справу, яка буде сотні років працювати на Україну. І тому мені хочеться побажати цим людям, щоб вони й далі йшли цією чіткою дорогою, і коли їм буде важко, щоб Господь Бог брав їх у свої руки й переносив трудні шляхи життя”.

Щодня ми йдемо назустріч один одному, назустріч світові. Напруга й надриг зайві. Той, хто правий, — завжди має бути спокійним і світлим. Тоді з неба до нас падають зорі, тоді ми цінимо мить. Без миті немає життя. Ми заслужили радість, — коли наповнювали мить любов’ю. Ми здобули повагу світу, а головне — повірили в себе. Бажаю наступного року пережити не менше великих миттєвостей, пережити творення себе й світу!

Олександр СОЛОНЕЦЬ

ВИБОРЧА ДОБА

Прес-центр Віктора Ющенка на столичному Подолі нагадував великий гамірний вулик. Такої кількості журналістів і просто гостей у невеликому залі зі сценою я особисто ще не бачив. На вході потрібно було пройти через "рамку", тобто великий металошукач, охорона попросила увімкнути відеокамеру та продемонструвати її працездатність, аби пересвідчитися, що це, власне, камера. У приміщенні стояли зелені новорічні ялинки, які були прикрашені помаранчевими кульками. У повітрі витав дух перемоги. Навіть ті іноземні журналісти, які не розуміли розмов, що точилися довкола, перейнялися загальним настроєм і ділилися враженнями. Біля сцени стояли великі телеекрани, на яких періодично транслювалися новини "5 каналу", прямі включення з Майдану та відеоролики Помаранчевої революції.

Одні святкували, інші не хотіли бути голосливими, доки, за їхніми словами, не буде "синиці в руках". Музиканти, які підтримували позитивні емоції, теж мали запальний вогник в очах, але, як зазначив бард Едуард Драч, у той момент "випустити пару" ще було зарано. Бо попередній підрхунок голосів — це півперемоги. Хтозна, які "коніки" викине команда опонента й ті люди, котрі не зацікавлені в успішному завершенні президентських перегонів. Хоча присутні не шкодували тієї енергії, яку вони отримали на бари-

26 ГРУДНЯ. НІЧ. МАЙЖЕ ПЕРЕМОГА.

кадах. Разом із Драчем на сцені співали кобзар Тарас Компаніченко, лідер гурту ВВ Олег Скрипка та інші не менш відомі представники творчої інтелігенції. Виступи учасників цього дійства лунали українською. А тому багато міжнародних журналістів часто не розуміли, що відбувається. Втішив момент, коли на екранах демонстрували комедійний блокбастер "Операція "ПроФФесор", який став відомим завдяки Інтернету. В той час, як увесь зал ледь не падав зі сміху на підлогу, міжнародний спостерігач із серйозним виразом обличчя занотовував пікантні моменти у свій щоденник.

Політики за емоційністю не поступалися музикантам. Адже приховати позитивні емоції було практично неможливо. Тому змістовних прес-конференцій, особливо ближче до вечора, не було. Лідери опозиції говорили про перспективу України, загальні засади майбутньої політики та зміни, які необхідно втілити після завершення передвиборних перемовин.

Перед виступом В. Ющенка в зал винесли кілька великих коробок із новорічними помаранчевими кульками з написом "Так!". Хто зміг, той набрав собі досхочу. Я

Фото з сайту: razom.org.ua

зміг взяти дві: одну — подарував, іншу — розбив під час подорожі на нічний Майдан Незалежності.

Перед виступом Віктора Ющенка Петро Порошенко оголосив дані екзит-полів та попередні дані підрхунок голосів ЦВК, чим "підлив мастила у полум'я". Сам же Віктор Ющенко, попри обіцянки його прес-секретаря, що він буде за 10 хвилин, прийшов набагато пізніше. Але це не зіпсувало настрою присутніх. Швидше — навпаки. Промова була дуже короткою, переконливою та емоційною. Ющенко вийшов на сцену разом зі своєю дружиною і сказав: "Звер-

шилося!". Згодом до них приєдналися інші лідери опозиції. Лідер "Нашої України" подякував за підтримку та закликав присутніх рухатися на Майдан. Там уночі тисячі людей чекали його виступу. Ми теж рушили. Але доки журналісти (після довгої стоянки у черзі за верхнім одягом) все ж дійшли до Майдану, на ньому вже майже нікого не було. Організатори не підлаштовувалися під журналістів, та було трохи шкода. Хотілося побачити обличчя людей, які не збиралися спати цієї ночі. Вони були того варті.

● **Богдан ГДАЛЬ**

ПРЯМА МОВА

Олександр Зінченко стисло означив основні акценти, які робитиме нова влада, розпочинаючи формування нової держави. А що ми вже будемо жити в іншій країні, в країні, де в людей зник страх, що відбулися зміни у свідомості, за-свідчило, зокрема, проведення екзит-полів: на цей раз доступними для опитування виявилися 80 % громадян.

Представник команди Ющенка вкотре подякував людям, які всупереч умовам вийшли захищати правду, і висловив сподівання: Україна буде нормальною країною, і вибори стануть явищем, що не потребуватиме громадянської мужності. До Майдану в революційній еліті особливе ставлення як до символу революції, який увійде в підручники з історії — і не лише української. На Майдані ж, перед народом, можлива символічна інавгурація народного президента. А офіційна — відбудеться за Конституцією України — у стінах парламенту. Акт присяги в парламенті в розпал революційних подій слід розглядати як реакцію Віктора Ющенка на фальсифікацію результатів виборів.

"Революція тільки тоді чогось

вартує, коли вміє себе захистити", — цим крилатим висловом О. Зінченко підтвердив намір відстоювати результати виборів на користь Віктора Ющенка. А Віктор Янукович як экс-прем'єр повинен грати за чинними правилами. І його погрози привезти до Києва людей усерйоз не сприймаються: аби виникли Майдани, потрібні суспільні умови, штаб не здійснював мобілізації Майдану — це дія народу. Щодо дій прокуратури стосовно південно-східних сепаратистів прогноз односторонній: вони мусять понести кримінальну відповідальність. При оцінці політреформи О. Зінченко погоджується, що багато її аспектів дискусійні. Великої ролі у подальшому розвитку українського суспільства він надає конституційній реформі: необхідна зміна підходу до питання Конституції — тут потрібні не поправки, а фундаментальне прочитання.

"На все свій час", — так відповів О. Зінченко на запитання про перспективи формування майбутнього Кабміну. І підкреслив, що принциповими в цій справі будуть

такі підходи як розділення влади та бізнесу, унеможливлення корупції, серйозні зміни управлінської системи, зокрема, зміна управлінської еліти, залучення молоді до керівництва державою. Молодь взяла активну участь у Помаранчевій революції, тому не можна допустити її відсторонення від державотворчих процесів надалі.

Вектор "Україна—Європа" був охарактеризований так: досі Україна не була в полі зору радів європейської політики не тому, що не хотіла, а через непослідовність політичних кроків попередньої влади. Безперечно, держава увійде в поле боротьби політиків за європейську Україну. Та ніякі суперечки не зупинять нашої країни на шляху до її європеїзації.

Щодо вектора "Україна—Росія" передбачення також спокійні: політики, як російські, так і місцеві, вже зрозуміли помилку в ставленні до України, до українського народу. На думку пана Зінченка, Путін став заручником численних обговорень українських питань із Кучмою, російська дипломатія шу-

катиме способу, як вийти із ситуації, в якій опинилось. Події в Україні позначатся і на змісті російської політики, адже мимоволі російські політики потрапили під психологічний і змістовний тиск подій в Україні. "Добре, що Ющенко переміг на виборах усупереч волі Росії. Таким чином ми вперше за довгий час позбулися ознак, які пронизували національну підсвідомість і перешкождали державотворчому поступу".

О. Зінченко скептично ставиться до майбутнього Віктора Януковича як опозиціонера — не переконаний навіть, чи Янукович стане опозиційним лідером. Хоча немає сумнівів щодо того, що опозиція буде: грошова, яка має кошкі коштів, награваних за всі попередні роки. Також прозвучало застереження, що дорога до парламентських виборів 2006 року не буде легкою, це буде боротьба, тому не слід надто захоплюватися перемогою, а працювати.

Суттєво й показово, що Олександр Зінченко зняв із обговорення тему про розподіл портфелів поміж членами команди Віктора Ющенка як неактуальну сьогодні.

● **Леся ТКАЧ**

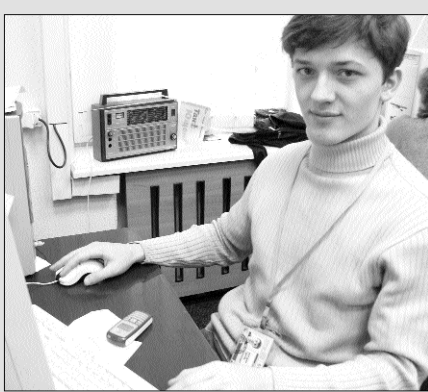
Мелодія п'янить, тривожним дзвоном б'є, злітає,
На крилах радощів несе, то смутком сповиває,
Серця розбурхує і рветься до висот —
Це будиться зі сну народ.
То наші душі в унісон співають,
Все згадують, всіх пам'ятають
І омиваються від бруду ланцюгів,
що їх тримали у німій покорі.
І прозрівають юні і старі,
міцніше руки з'єднують в братерським колі.
Нехай це шепіт, але буде спів,
Зіллються голоси в народнім вічнім хорі...

Так вихлопувалися емоції в 1990 році після мітингів, де вперше за довгі роки мовчання — уголос і привселюдно зазвучала ідея Вільної України... Тоді жовто-синій прапор у багатьох українців викликав спротив... Нині ж вони без остероги стають під цей прапор.

Бажаю великій і розмаїтій українській родині, щоб ідеї возз'єднання на-решті стали реальністю. Щоб усі повірили в звияжну силу помаранчевого кольору. Написано ж: "По вірі вашій вам воздасться". Із легким серцем увійдімо в нову еру українського буття. Бо маємо вже свого Мойсея і знаходимося не в пустелі, а на рідній землі.

Леся ТКАЧ

Хочу побажати кожному не втрачати оптимізму, віри в майбуття, відчуття унікальності своєї місії на цьому світі. І, найголовніше, — передати цей позитивний заряд енергії людям, які вас оточують. Бажаю відчутти причетність до творення великої справи та бажання наполегливо, цілеспрямовано добиватися кращого життя для себе, своїх рідних та близьких. Хотілося б, щоб кожен усвідомив, що сьогодні і майбутнє твориться не одним днем і не однією людиною. Доля ніколи не робиться чужими руками. Вірте в свою справу, єдняйтеся у вирішенні буденних проблем. І не забувайте під час цього непередбачуваного

життєвого поступу про щось рідне, святе і неповторне. Будьте здорові і щасливі. Вірте в добро. Цінуйте людей доброї волі. Нехай вам у всьому щастить. Дякую за те, що ви є.

Богдан ГДАЛЬ

ШОК

КОМУ ЗАВАЖАВ КІРПА?

27 грудня 2004 року міністра транспорту Георгія Кірпу на його ж дачі в Бортничих знайшов мертвим із вогнепальним пораненням у голову один із охоронців близько 17 год. 40 хв. Генеральна прокуратура України порушила кримінальну справу за фактом смерті міністра. Відеокамери спостереження, які розташовані в будинку та на території садиби, начебто зафіксували, що Кірпа зайшов до будинку один. На місці події було знайдено гільзу та кулю калібру 5,45 мм від восьмизарядного пістолета ПСМ, що лежав поруч. Є інформація, що приблизно о 15.00 Кірпа провів із дачі дружину, а о 16.00 мав розмову з невідомою для слідства особою по телефону. Аналітики стверджують, що Кірпа ставав дуже незручною фігурою для багатьох впливових людей України, у тому числі для Януковича, Ахметова, Кучми, Пінчука та інших. Особливо небезпечними ставали його знання після перемоги на виборах Віктора Ющенка, адже дехто стверджує, що через Кірпу йшли потужні тіннові фінансові потоки до згаданих людей, зокрема через дві впливові транспортні структури — "СКМ" Р. Ахметова й "Інтерпайпа" В. Пінчука. Ходили чутки й про небачені відмивання грошей через будівництво автобану "Одеса—Київ" й особняків для Президента Кучми. Інші його смерть пов'язують із боргами, зокрема невідомо, куди зникли 1 млрд. 354 млн. гривень на будівництво нового й скандального мосту через Дніпро. Дехто каже, що Кірпа відмовився незаконно надавати потяги групам від Януковича під вибори 26 грудня, — для масових вояжів на захід і в центр. Водночас, усі погоджуються, що Кірпа останнім часом почав віддалятися від Януковича. Ходили чутки, щоправда без доказів, про фізичний конфлікт між ними.

Так чи інакше Кірпа був неординарним міністром, який мав серйозні фінансові зв'язки й почав творити під себе політичну структуру — так звану партію "Відродження". До речі, ще в травні—червні Кірпа був однією з можливих кандидатур на спадкоємця президентського престолу від влади. Що цікаво, його рейтинг, попри те, що він не вів передвиборної кампанії, поступався тільки Ющенку, Януковичу, Симоненку, Морозу, Тимошенко й Вітраху й випереджав Тигипку, Кінака, Литвина й Медведчука.

Разом із тим, фактом залишається те, що Кірпа зробив із збиткового підприємства "Укрзалізниця" дивовижно прибутковою структурою, з його подачі відреконструйовано більшість вокзалів в Україні, реформовано авіабізнес... За деякими джерелами, Кірпу запрошували в ряди СДПУ (о), "Трудової України", навіть пропонували очолити вже готову партію "Союз". Однак Георгій Кірпа не хотів більше грати ролі другого плану. Влітку минулого року як сенсація прокотилася інформація про те, що Кірпа зібрав у Росії російських політологів і сказав, що він найімовірніший кандидат від влади на президентських виборах—2004. Не випадково він створив під себе "Відродження", потенційними членами якого були 400 тисяч залізничників, яких примусово загнали в партію.

Однозначно, що Кірпа ставав впливовим конкурентом у системі лідерів "нової опозиції". Він міг частково затінити СДПУ(о), трудовиків, "Регіони України" з їхніми лідерами, а це негативно відображалося б на них під вибори до парламенту в 2006 році.

● **Олександр СОЛОНЕЦЬ**

«...ДУМАВ, ЩО ВИДІННЯ БАЧИТЬ»

Факт існування безтілесних, духових істот, котрих Святе Письмо називає ангелами, є правдою віри. Будучи створіннями виключно духовими, ангели, тим не менше, мають розум, свідомість і власну волю. Вони — створіння особові та безсмертні, які опікуються людьми з Божої волі, що особливо стає очевидним у моменти тяжких випробувань:

“Ангел же Господній зійшов з Азарією та його товаришами в піч, віддалив розпалений вогонь від печі та вчинив у середині печі так, немов би там повіяв вітерець розсистий, і вогонь їх зовсім не тор-

кнувся, не завдав їм болю і не скоїв їм ніякої шкоди” (Дан 3, 49—50).

“Та сталося, що помер убогий, і ангели занесли його на лоно Авраама” (Лк 16, 22).

“Нараз з’явився ангел Господній, і у в’язниці засіяло світло. Він, вдаривши Петра по боці, збудив його, кажучи: “Вставай чимскорше!” І ланцюги впали з рук у нього... Далі сказав до нього ангел: “Накинь на себе плащ і йди за мною”. Вийшов Петро й ішов за ним; не знав він, чи це правда, що робив ангел; він думав, що видіння бачить” (Ді 12, 7—9).

Він думав, що видіння бачить і

не знав, чи це правда. Досить типове враження, яке виникає у всіх людей цього світу під час спілкування з особами зі світу невидимого, який ми називаємо **потойбічним**.

Біблійний показник до українського Святого Письма в перекладі отця Івана Хоменка (за участю Василя Барки, під редакцією Ігоря Костецького) подає 40 найбільш значущих посилок на конкретні вчинки ангелів у конкретних ситуаціях, серед близько 300 подій за участю ангелів, описаних у Біблії. Святий Августин на тему ангелів пояснює: **“Ангел** означає функцію, а не природу. Запитуюш, як нази-

ЗГІДНО З БІБЛІЄЮ

вається ця природа? — Дух. Запитаєш про функцію? — Ангел. З того, що є, він є духом, а з того, що виконує, він є ангелом”.

Увесь побут ангелів визначається тим, що вони — слуги й посланці Бога. Як співається, “Благословіте Господа, всі ангели Його, могутні силою, ви, що виконуєте Його слово, покірні голосові Його слова!” (Пс. 103, 20).

Отже, в небесній ієрархії, яка забезпечує існування структур Бога і їх функціонування у великій справі милосердя і збавлення світу, ангели є виконавцями розпоряджень, вказівок і волі Бога. Дехто навіть називає їх солдатами великої справи спасіння.

ДЕВ’ЯТЬ СПЕЦІАЛІЗАЦІЙ

СТАРОДАВНЄ

У християнській ангеології досить детальний опис існування осіб із Царства Небесного належить Псевдо-Діонісію Ареопігиту. Він виділяє три рівні ієрархії ангелів, у кожній із яких функціонують три ангельські підрозділи (хори).

Перший рівень ієрархії знаходиться найближче до Бога і складається з хорів *серафимів, херувимів і тронів (престолів)*.

Серафими постійно супроводжують Бога і створюють необхідні умови Його функціонування, херувими займаються наслідками здійснення Божої доброти до створіння на Землі й на Небі, а трони отримують Божі рішення і переносять їх у земний світ.

Другий рівень ієрархії — це *хори панування, сили і контролю*. Ангели панування впроваджують зміни в житті людей і всього світу, ангели сили мають можливість використовувати велику енергію й учиняти дива, тоді як ангели контролю наглядають за тим, щоб уникнути

помилки під час виконання небесних завдань на Землі.

На третьому рівні ієрархії знаходяться також три “загони” ангелів: *опікуни народів і держав; архангели*, котрі страхують і оберігають людську діяльність загалом та допомагають у здійсненні добрих вчинків в інтересах всієї людської спільноти; *ангели-охоронці*, котрі опікуються справами конкретних людей.

Ангели другого та третього рівнів ієрархії виконують місії посланців, провідників і вчителів. Вони несуть функції посередників між Небом і Землею. Ці функції добре демонструє біблійний сон Якова: йому сниться драбина, по щаблях якої з неба на землю сходять ангели. Сходять, щоб допомогти людям будувати єдність і мир на землі.

Протилежністю ангела є диявол (від слова *diaballo* — розділяти, замикати в собі).

В ісламі ангелам надається більше значення і вважається, що завдяки ангелам можливі контакти людини з Богом.

АНГЕЛИ І ЛЮДИ

Навіть за часів панування більшовицького агресивного атеїзму, незважаючи на те, що факт існування ангелів офіційно відкидався тодішньою пропагандою, “Советский энциклопедический словарь” (видавання четверте, Москва, 1987 р.) подає на с. 55 інформацію, що **ангели — це надприродні створіння, посередники між богом і людьми**. Причому, слово **богом** написано з маленької літери і тут-таки повідомлено, що **ангели присутні у всіх ве-**

ликих релігіях світу.

А слово **релігія** (від — *ligare* — міцно єднати, пов’язувати, поєднувати) якраз і виникло у всіх релігіях світу з необхідності поєднання в людській свідомості двох частин Всесвіту — видимої і невидимої. Так от **ангели** якраз і здійснюють функції комунікації, зв’язку, поєднання світу видимого зі світом невидимим.

Мені довелося багато разів і дуже різним людям ставити одне просте за-

Є знання, які закладені в нас при народженні. І незалежно від того, чи ми про ці знання ще прочитаємо в книжках, чи ні, події життя і розвиток свідомості кожної людини збагачують ці знання власним досвідом.

Ці знання називають езотеричними (внутрішніми), а один із їх розділів — знання про ангелів.

питання: який світ більший — види-

але відповідь завжди однакова. Яка? — запитаєте. А ота, що Ви, шановний Читачу, зараз даєте.

А щоб переконатися в тому, що відповідь завжди одна, запитайте інших зі свого оточення. Гарантую: розмова буде цікавою, корисною та приємною.

Але якщо світ невидимий набагато більший, то чому там не може бути й того, у що нам важко повірити тільки тому, що його немає у світі видимому?

А ЩО КОСМОНАВТИ?

“Усі космонавти Совецького Союзу — комуністи й атеїсти. Ніхто з нас не помітив у Всесвіті ані ангела, ані архангела, і я вважаю, що також наші колеги із США їх там не бачили”, — так заявила Валентина Терешкова на одній із пресових конференцій після повернення з навколосезонної орбіти.

Натомість американські астронавти з екіпажу Аполло-13, який 17.04.1970 р., після тижневого перебування на орбіті, мусив аварійно повернутися на Землю, були іншої думки: “Той, хто тут, на Землі живе у внутрішній єдності з Богом і ангелами, буде з ними спілкуватися також у Космосі. Хто не відчуває їх присутності на Землі, не помітить їх існування ані на Місяці, ані на Марсі”. Астронавти були певні, що саме ангели врятували їх від катастрофи.

У 1985 році проблему ангелів розглядало Політбюро

СВІТЛЯНІ ПОСТА-

ЦК КПРС, позаяк космонавти з космічного корабля “Салют-7” зробили фотознімки майже прозорих хмаринок газу, котрі мали форми ангелів і випромінювали спокійне виразне світло. Після повернення на Землю ці знімки конфісковано, а космонавтів забрали для проведення психіатричних досліджень. Подальші розмови на цю тему були заборонені.

Тим часом майже всі, хто пережив клінічну смерть, розповідають, що вони бачили дивних істот, які були майже прозорими і світилися. Елізабет Кюблер-Росс та її прибічники вважають, що це — ангели, котрі переносять душі померлих в інший світ.

Натомість багато сучасних психологів схиляються до думки, що особи в стані клінічної смерті не зустрічали ангелів, а прочитали запис

архетипу, закодований у найглибших шарах людської підсвідомості.

Тоді як прихильники реального існування ангелів стверджують, що наша підсвідомість не була б у стані керувати літаком, що летить у суцільній імлі без навігаційних приладів, їздити в автомобілі по снігу, не залишаючи слідів шин, переносити предмети на відстань чи раптом обеззладнювати цілу групу нападників. Бо саме так описують зустрічі з ангелами особи, розповіді яких опубліковано в книгах “Дослідження стосовно існування ангелів-хранителів” П’єра Йовановича та “Ангельські шляхи” Джоан Вестер Андерсон.

Тих, хто сумнівається, не можна переконати жодними дослідженнями ані в сфері проявів езотеричних, ані фізичних явищ.

ІНЖЕНЕРНЕ

Пошуки Бога, прагнення зрозуміти Бога, Його ідею, наміри й технологію їх здійснення із раціональних позицій існували завжди в умах найбільш інтелектуально розвинутих людей з аналітичним складом розуму, вчених, дослідників. Тим більше, що стартовою лінією для них на дорозі пошуку може бути цілком справедливе раціональне припущення: якщо обидва світи — видимий і невидимий — створені одним Творцем і вони сполучні між собою, то по-перше, вони повинні мати спільні універсальні системні ознаки і підпорядкування одним засадам та законам функціонування; по-друге, між обидвома світами **хтось** має постійно здійснювати зв’язок, рух, комунікацію. Причому, цей **хтось**, якщо оперувати сучасними знаннями, повинен мати таку конструкцію, яка дозволяє існувати й діяти в обох світах та переходити з одного світу в інший без суттєвих трансформацій.

Стосовно першого — системних ознак і підпорядкованості одним засадам та законам функціонування, то такі універсальні поняття і дефініції (тобто такі, що їм підпорядковуються всі відомі на землі предмети, явища, організми, конструкції, суспільні утворення, їх існування, функціонування і роз-

МОЖЛИВІСТЬ ДЛЯ КОЖНОГО

виток) існують. Це п’ять правил системного підходу і вісім законів існування і розвитку систем.

У рамках нашої **ангельської** теми я б звернув увагу читачів на шостий і восьмий закони розвитку систем у сенсі можливого розвитку людини.

Шостий (закон переходу в надсистему): *“Система, котра вичерпала можливість власного розвитку, далі розвивається через входження в надсистему як її складова частина”*.

Отже, подальший розвиток конкретної людини в надсистемі (після її переходу в невидимий світ) можливий лише тоді, коли особа **вичерпала можливості власного розвитку і вдосконалення** під час земного життя, у світі видимому.

Восьмий закон (закон удосконалення репольності або — переваження поля сил): *“У процесі розвитку будь-яких систем відбувається відносно збільшення кількості, ролі, впливу і пропорцій полів відповідної системи порівняно з її речовиною складовою, яка розвивається за рахунок зменшення аж до повного зникнення”*.

Генріх Альтшуллер відкрив, що весь світ складається з реполей (речовина + поле сил — механічних, теплових, акустичних, електричних, електромагнітних тощо). Функціонування світу — це взаємодія реполей. Нагрітий камінець, кинутий на лід, проникає в нього за рахунок розтоплення льоду тепловим полем, втрачаючи це поле і переносить його на воду.

Людина — реполь, що складається з речовини (тіла) і поля певних “зарядів” (душа, свідомість, інформація), у певний момент також втрачає своє поле, яке переноситься в надсистему, де вірогідне подальше вдосконалення системи. За певних умов.

Тобто найбільш **польова** частина людини-реполя, яка після втрати речовини виявилася достатньо чистою і сумісною із законом Божим, що його Він подав людям, як певну умову чистоти, (у формі 10 заповідей), цілком може бути включена до Божого війська як ангел. Така можливість надана кожній людині. Ангели — це активною діючі, свідомі автономні згустки поля без (або майже без) присутності речовини.

ЗБЕРЕЖИ І ДОПРОВАДЬ

Милий Богу Ангеле-охоронцю мій, який мене, у святу опіку Твою святим Хрещенням відданого, охороняєш, захищаєш, освячаєш і ведеш. Я Тебе, як мого Патрона, шаную і люблю.

Під Твою опіку повністю віддаюся і покійно прошу Тебе, щоб мене, хоча й невдячного і проти натхнень Твоїх

часом супротивного, не залишав, а щоб мене заблудшого терпляче правляв, невмілого — навчав, падаючого — підтримав, розчарованого — потішив, потрапленого в небезпечку — рятував, аж доти, доки мене до вічного щастя допровадиш. Амінь.

(Молитва св. Алоїза)

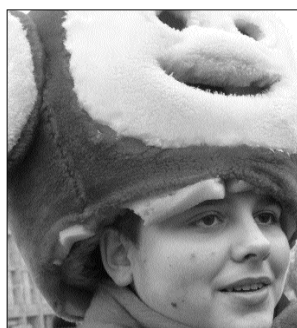

VOX POPULI

Андрій Павлюченко, “Дід Мороз”:

— Якихось конкретних стосунків з ангелами в мене не було, але вірю в те, що вони існують. Вважаю, що ангели багато в чому уберегли мене від неприємностей, подаючи певні сигнали, застереження.

Іван Самусь, “інопланетянин”:

— Я вірю в ангелів, але день ангела не святкую. Хто вірить у Бога, той і в ангелів вірить. Зараз не можу багато пригадати, але щось таке в мене з ангелами було. Напри-

АНГЕЛИ — ЦЕ

Більшість перехожих на Майдані Незалежності відповіла на це запитання ствердно.

лад, падав так, що міг розбитися зовсім, але в останній момент хтось підставив дріт, який пом’якшив падіння.

Ольга і Владик Ратушняки, мама і син:

— День свого ангела святкую восени. Загалом, покладаюся більше на себе, а не на ангелів. А от Владика його ангел-охоронець пильнує добре. Він стільки разів уже падав, але відбився лише раз, — зубами. Явно не без ангельської допомоги.

Андрій Андріїв з Тернополя:

— Мені важко зараз точно пригадати факти ангельського впливу, але я переконаний, що ангели існують і вберегли мене від багатьох неприєм-

ностей. Звичайно, я святкую день свого ангела.

Ганна Миколаївна, родом зі Львівщини:

— Я обов’язково святкую іменини — день мого ангела. Вірю, що ангел мене охороняє. Більше того, переконана, що він мене застерігає саме від поганих вчинків.

Анатолій Миронович, киянин:

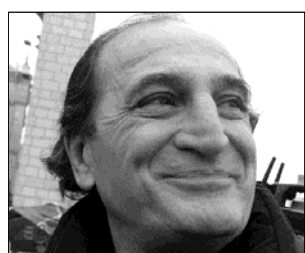
— Я ношу в серці переконання про існування мого ангела і вдячність до нього. Я пережив інфаркт, лежав у лікар-

ні, мав можливість відчувати Божу ласку і ангелів Його. Саме тоді переконався в тому, що ангели, з Божої волі, підтримали та вберегли мене.

Катя і Оля, ліцейстки:

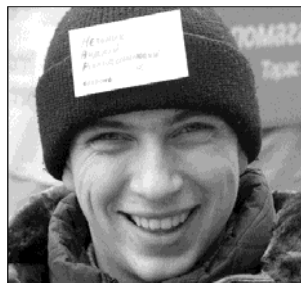
— Так, звісно, ми віримо в ангелів. Я вважаю, що саме зараз найбільше можна побачити переконливі докази ангельської опіки в Україні. Ці складні вибори, з таким страшним спротивом правді неможливо було виграти без ангельської, без Божої допомоги.

Луїс Бевеніто, кореспондент іспанського телебачення:

— Так, звичайно, я вірю в

ангелів! Гадаю, що мій ангел добре працював, щоб я опинився тут, в Україні й робив репортажі на Європу. Добре попрацювали також ангели для тих українців, які виступали за справедливість, за демократію.

Андрій Мельник, “помаранчевий” охоронець наметового містечка:

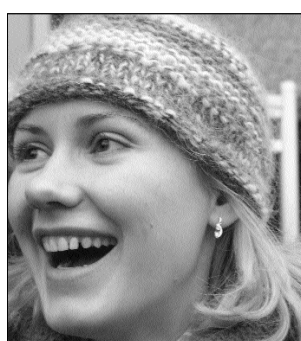
— Я вірю в ангелів, але після всіх виборчих переживань, незгод і чергувань, я так зморився, що зараз хочу лише спати. Або хоча б посидіти мовчки... Свій день ангела я святкую 13 січня.

Людмила Михайлівна, киянка:

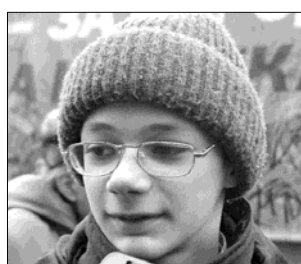
— Так, зараз ми вже у все віримо. Навіть в ангелів. Тим більше, що вони нам так виразно допомогли. Може, хтось і не ві-

рить у це, але нам завжди допомагають у важку хвилину ангели. Якщо ми просимо їх про це.

Оксана Романенко:

— Святкую день свого ангела, аякже! Я не знаю, чи саме ангел-охоронець, чи Господь, але цілком певно Вища сила нас оберігає. Тобто наше життя тече не саме по собі, а за допомогою сил небесних.

Павло Саната, школяр:

— В ангелів я, звичайно, вірю. Як кожна нормальна людина, маю внутрішнє відчуття присутності добрих духів, які піклуються про мою безпеку й успіхи.

● Фото Ганни ОБОРСЬКОЇ

ВЕРСІЇ

Марія повірила ангелові Господньому і через Духа Святого було в ній зачато, щоб народити Ісуса Христа — Сина Божого.

Натомість Сара, дружина Авраама, що була за 42 покоління перед чоловіком Марії — Йосипом, котрий є прямим нащадком Авраама, не повірила Господові, який разом із двома ангелами завітав до діброви Мамре по дорозі на Содом. (...Бут. 18, 1—22).

Мабуть, у випадку Марії Непорочної не останню роль зіграла різниця у вихованні, яка практично визначається історичним нарізанням досвіду і знань (у тому числі релігійних), і нагромадилися впродовж життя 42 поколінь від Авраама до Йосипа, від вавилонського помішання мов у початку Старого Заповіту аж до початку Нового Заповіту.

Від початку Нового Заповіту до наших днів пройшло ще 60 поколінь. Досвіду і знань людства додалося достатньо, щоб перелетіти на Місяць і по-мандрувати по його поверхні. Але цих знань виявилось недостатньо, щоб кожна людина повірила в факт існування ангелів, хоча великою мірою є від них залежною.

Згідно з дослідженнями Інституту Геллапа, в існування ангелів вірить 72 % громадян США. Навіть у Франції, де світські переконання атеїстичного спрямування охоплюють значну частину суспільства, в ангелів вірить 57 % громадян. У Польщі в особистого крилатого охоронця вірять майже 60 % опитаних Інститутом статистики католицької Церкви.

На тему ангелів організовуються конгреси і дебати, публікуються філософські трактати, різноманітної інформацією про ангелів наповнений Інтернет, ангели виступають головними героями художніх фільмів, їх оспівують такі зірки як Боб Ділан, Брюс Спрінгстін, Анні Леннокс і наш Віктор Павлік.

Про тісні контакти зі своїм ангелом-охоронцем залишив розповіді Папа Йоан XXIII. Перед важливими розмовами він навіть звертався до ангела тієї особи, з якою мав зустрітися. Авраам Лінколн похвалився добрими стосунками з ангелами, так

само як і генерал Вільям Бут, засновник Армії Спасіння. Сестра Фаустина Ковальська писала у своєму щоденнику, що, їдучи потягом, вона з вікна вагона бачила ангелів, що кружляли над вежами і дахами храмів.

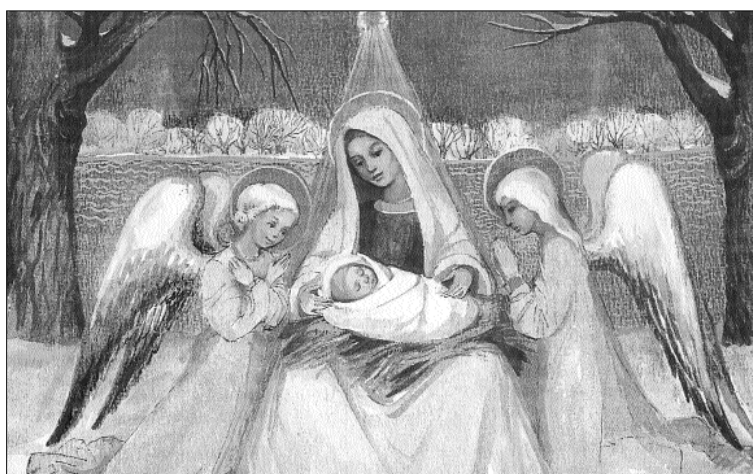
Віктор Ющенко, не вдаючись у подробиці, не раз чітко заявляв, що після отруєння він залишився живий з волі Божої винятково тому, що його ангели-охоронці не спали.

Філософи-релігієзнавці атеїстичного спрямування стверджують, що головною причиною популярності крилатих посланців Неба є їх нейтральність, як елемент, який поєднує різні культури.

У кожному разі ангели супровод-

жують людство і знаходять відображення у кращих творах мистецтва впродовж тисячоліть й присутні у всіх релігійх світу — як у політеїстичних, анімістичних, дуалістичних, так і в монотеїстичних.

Ангели з’являються не лише в християнстві, іудаїзмі та ісламі, але також в індуїзмі, буддизмі, зороастризмі та шаманських віруваннях. Ігнорування ангелів і скептичне до них ставлення почалося лише в епоху просвітництва особливо на теренах Західної Європи. Тоді людину почали трактувати як повністю або винятково матеріальну істоту. Французький філософ Жюльєн Оффре де ла Метр писав, що зберігає залишки шанобливого ставлення до людей лише тому, що вважає їх машинами. Інший провідник просвітництва Сірано де Бержерак доводив, що, порівняно з людьми, тварини є вищими істотами, позаяк, пересуваючись на чотирьох лапах, із головою зверненою до землі, із більшою увагою і повагою відносяться до реальних конкретних дарів природи, якими користуються. Натомість люди, крокуючи на двох ногах, задивляються у порожнє небо, втішаючись ілюзіями про те, що в ньому

ВІРИТИ АБО НЕ ВІРИТИ

мешкають живі істоти.

Через сто років по тому поет Райнер Марія Рільке зазначив, що людина, яка не вірить в існування духовного світу (світу духів), подібна до пінгвіна — птаха, який втратив здатність літати. На думку Рільке, кожному людину створено до піднебесного ширяння, а допомогою у цих польотах має служити ангел.

Сучасний образ ангела дещо відрізняється від уявлень із минулих тисячоліть. Сьогоднішній ангел — це нерідко добродушний сангвінік із тілом і одягом звичайної людини, часом із цілком земними слабкостями, якого намагається спокусити ворог Бога. У деяких американських фільмах ангели виконують функції крилатих терапевтів, котрі проводять персональний тренінг із особами, які мають проблеми екзистенції. Джон Траволта, котрий грає ангела у фільмі “Мічел”, полюбає танцювати та об’їдатися тістечками, а його принципами є підпорядкування пристрастям і задоволення бажань.

Згідно з теорією Карла Густава Юнга, ангели — це архетипи, укорінені в нашій підсвідомості. Посилаються на Сократа, який начебто ска-

зав: “Від хлоп’ячих років — у мене якийсь голос. І коли б він не з’явився, завжди мені щось відраджує, якщо беруся щось зробити самотужки”. Двадцять п’ять століть по тому Юнг написав: “У кожному з нас сидить хтось, кого ми не знаємо: звертається до нас уві сні й повідомляє, що бачить нас інакше, ніж ми — самих себе. Коли ми опинимось у важкій ситуації, той незнайомий може нам дати світло, яке дозволяє нам змінити напрямок і вийти з важкої ситуації”.

Апулей у трактаті “Про Бога Сократа” доводив, що йдеться про ангела-охоронця, котрий є “приватним опікуном й індивідуальним провідником, спостерігачем того, що відбувається всередині особи, хранителем її добробуту, тим, хто що особу знає до глибин її підсвідомості, наскільки це є можливим, є уважним і постійним супутником, індивідуальним суддею і свідком, тим, котрий засуджує зло і вихваляє добро”.

Фанатичні послідовники Юнга стверджували пізніше, що в ангелів вірять лише малі діти і дуже старі люди, а особливо — бідні й не досить освічені, тобто такі, які мріють про

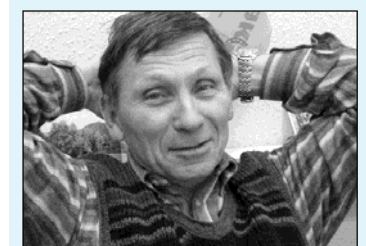
підтримку з небес.

Це твердження заперечується результатами досліджень американського Scripps Howard News Service, з яких видно, що в ангелів вірять 80 % осіб із вищою освітою і 64 % осіб, які заробляють понад 80 тисяч доларів на рік, тобто представники вищого прошарку так званого середнього класу.

Емма Хілткот із Бірмінгемського університету на підставі численних досліджень встановила, що з опитаної групи людей, котрі стверджують, що мали можливість спостерігати, відчувати або мати інші контакти з ангелами, 26 % бачили постать із крилами, 21 % бачили людську постать, яка “розчинилася” в повітрі, 15 % відчували особливу силу, міць, потуж-

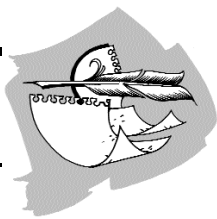
була напівпрозора і випромінювала світіння, 6 % чули особливий проникливий голос, 4 % пережили відчуття, що хтось обіймає їх крилами, ще 4 % описали різні інші відчуття і враження.

Пані Емма дійшла також висновку, що в групі тих, кому ангели з’являються найчастіше, знаходяться особи віком 36—55 років, тобто люди найбільш свідомого, суспільно продуктивного та інтелектуально досконалого віку.

Бог створив homo sapiens’a — людину мислячу — вільною на мудрість і на глупоту. Якщо вже ми мудро обрали “Слово Просвіти”, бажано нам усім тверезо мислити, впевнено крокувати дорогою правди, пам’ятати про Божу волю і нічого не боятися.

● Євген ГОЛИБАРД

* * *

Вже вітри синьоокі
Вже часник пробив грядку
Лисий сталінський сокіл
Люто робить зарядку

Знов весна конфліктує
Зі старим поколінням
А з молодшим фліртує
Аж до посиніння

Україна в час песій
Незалежна і гола
Без зарплат і без пенсій
І без Чорновола

Сирота сиротою
Із комуни в буржуї
Весняною сльозою
Суверенно бомжує

Квітень 1999

НЕЗДАРИ

Голова Флорентійського відділення
Спілки художників Італії
Мікельанджело Буанаротті
Виключив Леонардо да Вінчі
За несплату внесків зі Спілки
Найбільше був задоволений
Член ревізійної Комісії
Рафаель де Санті:
— Обидва нездари!..

НЕ КРАДИ!

Одне золоте крило (позолочене,
дерев'яне!)
Викрав мені Параджанов
З реквізиту на кіностудії,
Бо знав з моїх віршів
Лише “Крила” та “Соняшник”...
Безкрилого янгола дерев'яного
Роботи Пінзеля з Бучачі
Алла Горська та Панас Заливаха
Трохи згодом доправили —
На день янгола, безперечно...
До сих пір неспроможний
Доточити крила до янгола:
Крила у мене не ангельські,
А янгол у мене безкрилий...

Конча Озерна,
3.08.2003

КОНЧЕНИЙ ІДІОТ

Бабуся дідуся розхвалює
Де тільки може,
Де треба і де не треба:
Дідусь наш, дідусь!
П'ятилітній Іванчик,
Золотий наш комп'ютер,
Зауважує іронічно:
— А я думав, бабусю,
Що він кончений ідіот!
Бабуся руками розводять,
Дідусь ствердно киває:
— Кончений, бо із Кончі.
А що ідіот, трохи є від поета,
А трохи від депутата,
Може, і вийде кончений...

Конча Озерна,
12.11.2003

УКРАЇНСЬКА ПОЗИЦІЯ

Серед поля серед городу
Стоїмо раком
Вічна поза мого народу
Солярним знаком

Баби на буряках
Наставили гармати
В дитячих роках
Серед них моя мати

Тепер молодиці
Штурмують Європу
Гуртом і поодинці
Шляхом сексостопу

Політики стали
У виграшну позу
Такі принципи
Стоять без наркозу

Під цим зодіаком
Не звестись ніяк
І я стою раком
Рак-неборак

Урбана-Шампень,
18.06.2003

* * *

Народ був taki народ,
А не чортові в рот...
Були на Дніпрі пороги,
Були у народу роги.
Кого лякає порогом,
До неба підкине рогом.
Пороги ті геть залили
І роги народу втопили.
Народ став безрогий, шутий.
Хто хоче, може узуті.
Немає відпорності, лютості.
Звалишили яйця в людності.
Бугай ремигає волом.
А вайло і буде вайлом...

4.05.2004,
Центральна клінічна лікарня

* * *

“Коли мої батьки одружувались — Померла
Ліля Брік. Вона, мабуть, одягла Свою най-
ліпшу сукню (якусь паризьку)...”
Олена Гусейнова. —
“Сучасність”,
6—2004, ст. 7

Юна Оленочко!
Коли помирала Ліля Брік,
у неї був роман з Параджановим —
вона вирвала його з буцегарні
через Ельзу і Арагона...
Він на смерть її одягнув
в полотняну і часом вибілену,
у довгу гуцульську сорочку
(Пам'ятаєш, я зберіг її
з “Тіней забутих предків”).
Він обклав її всю трояндами —
купив тисячу чи п'ятсот,
не трояндами — пуп'янками троянд.
До мармуру смерті

колаж відповідний, бо юний.
(Всі ви, письменники, сволочі —
на похорон лиш приїхали
Шкловський і Сімонов!)

ЯРМАРОК В ТОВСТОМУ

Дні мої зненавидні.
І куди я забрів?!
Злидарюю у злиднів.
Чи здурів?
— Купуєш голоси?
— А не встидно?
— Встидно...
— Воно й видно.
А я сорок три роки в медицині роблю.
На хліб собі не зароблю.
Бач, от старцюю — продаю цигарки.
Продала б своє тіло — не ті роки.
А дочка у Стамбулі юні літа продає.
А ти пройда — чи совість у пройди є?!
Чого ти плачеш зі мною?
Обійди стороною...

ЛЕОНІД СОЛОМОНОВИЧ

А я вже старіший за Первомайського,
А який же він був для мене старий!..
Не скуштував і я смаку яблука райського,
Смак яблука теж мені був терпкий.

На лиці його зморшки були павутинням,
Не тисяча тисяч, а тьменні тьми.
Труждався він тяжко. Дружив з нетерпінням.
Навергав він чорно грубезні томи.

Найбільш не любив він мене за Малишка,
За те, що з Малишком я краплю дружив.

Іван ДРАЧ

«ВІЧНА УКРАЇНСЬКА РОБОТА»

То з Гейне перекладів кинув мені з надлишка,
А потім забрав — я тим не дорожив!

Старим він був мудрим. Комсомольську
зажерливість
Забув. Одцурався того ремесла.
Любив я його за талант, за пекельну
жилавість,
За неприборканість, що в ньому гула.

Мені до смаку були його точні новели.
“Катерина і її дім” — він традиції рвав.
Не вмють молоти тепер мукомели,
Мелють з половою, а він петлював.

Він прозирав глибинні мої аннали.
Іронізував з автокефального Спаса, йдучи.
Він знав — мене теж вони зачинали,
Петлюрівці з куркульками на печі...

Стоїть в павутинні і все мене манить
В проломі розчахнутих навстіж дверей.
Облогом стоять за ним вірші й романи, —
Української літератури великий єврей...

УДАР МИКОЛИ ЛУКАША

Кия більярдного ти чіпко брав у руку
Мов велетенську ручку так тримав
І бив прицільно в лузу як в розпуку
Бив переможно пальцями трьома

Дворуки піднімали вгору руки
Аплодували за хльосткий удар
І ти собі плескав тепер дворукий
Рука ж поранена. То ж не більярд — кошмар.

О Дон-Кіхоте крелевецький! Де ти нині
Наш доміношнику спілчанський бомже наш
Бомжує півкраїни на Україні
Тепер ти був би звичний наш типаж

На тому світі що п'єте з Віййоном

Із Лоркою на що ти тратиш свій запал
Ти Моцартом в нас був. Не був куйоном
Режим поволі трутки підсипав

Прийду довчитись. Бо навчався мало
Та все ж твоїм ударом часом б'ю
А скільки нині в тебе друзів стало
Не можу дотовпитись на краю...

НАШІ СЕЛА

Мельничуку В. Г.

Кому сниться Човновиця,
А кому — Теліжинці.
Я читаю Самовидця —
Всюди біди, біженці,
В Човновицю пруть теліги,
А човни — в Теліжинці,
Пруть сармати, печеніги,
Крячуть торі, виють віги,
А тевтонські злі набіги,
А китайці — теж суцīgi,
Смерті теж лихі женці.
Човновиця знов вдовиця
І в Плачах Теліжинці...
Не здамось! Ні москалюгам,
Ні ляхам — лихим хапугам,
Ані вибраним народам,
Найзапеклішим забородам,
Там, де Роська і де Рось,
Не здались і не здамось —
Драч здере крупу із мук,
Муку змеле Мельничук!..

В ЧАСИ БАХА І СКАРЛАТТІ

Вероніці Маковій

Середній клас в перукарні слухає клавесин
І черги своєї чекає грає як сукин син
Йстра добре він завиває
Оду сучка хай завиває
Мель а може таки
Скарлатті

Дами і дамські угодники музику слухати раді
Це вам не футбол з телевізора
чи всяка майбутня бридня

Клавесини стоять в перукарнях
виховують їх щодня
По струнах гусяче пір'ячко ніжно так до душі
Як взявся уже обіймати то сучий сину душі
Дами виходять завити в любові несамоовиті
Кавалери за ними полюють кігтями сойку
на вітті

Клавесини у перукарнях органи гудуть
у соборах
Хори які розгойдані Хори у хмарах на хорах
Старовинний світ хорохориться і не подає
виду

Що він порадить нашому світові — інваліду

31.08.2003

* * *

Вічна українська робота —
Нумо, не збийтесь з ноги!
Стали за ротою рота:
Шибздики косять сніги.

Стали полки за полками,
Сніг той скиртують в стоги.
Скирти зростають з віками.
Нумо, не збийтесь з ноги!

Армії шибздиків косять.
Фронтом стоїть вереда.
Як зародило в покосах —
Зрада, облуда, біда!

Хто там стоїть охоронцем?
Де ж та весна молода?
Але вже сонце, вже сонце
З юним мечем вигляда.

Трудяться в празник і в будень —
Вічні українські труда!
Що з того буде, що буде?
Буде велика вода...